

MEANDER

#3

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

jaargang 17 | jul-aug-sept 2019

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

3 Editoriaal
4 Grauw en grijs
5 Huiszwaluwen redden
6 Kievit, steeds meer in de 'patatten'
8 Vogelwaarnemingen voorjaar 2019
9 Goed jaar voor de uilen?
10 Over lentevelddkers, aprildoorn en carnavalslelies
11 Waar broeden nog gierzwaluwen?
12 Vlaamse Ardennendag 2019, looking back
13 Ja er zijn nog vogels ... in de tuin
14 Oeverzwaluw houdt van zand
16 Paddenstoelenkalender
17 Kalender juli - oktober
22 1000-soortendag in Deinze, Nazareth en Zulte
23 Natuurreis Roemenië (24 mei – 3 juni)
26 Herinneringen aan Paul Baekeland
28 Hoe was onze OpenNatuurTuinenDag?
30 Boeken
32 Al vliegt de mot nog zo snel ...
34 Dieren onder de wielen
39 Overzet padden en kikkers

Natuurinbreuken? Bel 09 276 20 00 of natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen.
www.natuurpunt.be

LIDMAATSCHAP

Je wordt lid door 27 euro te storten op rek. BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of op rek. BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, 09 386 38 95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Koen Gintelenberg, Poorterij 15, 9660 Brakel, 055 60 45 21, koen.gintelenberg@telenet.be.

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.
www.vlaamseardennenplus.be

CONTACTPERSONEN

Dirk Criel 055 45 66 10

WEBSITES

www.vlaamseardennenplus.be
www.facebook.com/np.vaplus
issuu.com/vlaamseardennenplus

AFDELINGEN

- **Kruisem**
  Eddy Van Den Abeele 0474 62 20 52
  ed.vandenabeele@skynet.be
- **Herzele**
  Mieke Dennequin 0473 95 74 02
  Mieke.Dennequin@gdfsuez.com
- **Tussen Leie en Schelde**
  Koen Houthoofd 09 328 11 08
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Oudenaarde plus**
  Alexander Van Braeckel 0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Ronse**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Sint-Lievens-Houtem**
  Erwin Declercq 09 282 06 70
  erwin.declercq@hubkaho.be
- **Vlaamse Ardennen**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Zwalmvallei**
  Jan François 09 361 03 00
  jan.francois@telenet.be

KERNEN

- **Rondom Burreken**
  Filip Hebbrecht 055 49 55 63
  filip.hebbrecht@telenet.be
- **Werkgroep Bos t'Ename**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be

WERKGROEPEN

- **Paddenstoelen**
  Eddy Saveyn 09 380 03 00
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Planten**
  Henk Coudenys
  coudenys.henk@belgacom.net
- **Vogels**
  Paul Vandenbulcke 055 49 60 12
  paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
- **Zoogdieren**
  Dirk Criel 0475 45 05 34
  dirkcriel@skynet.be

RESERVATEN MET PROJECTNUMMER

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf €40 en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van NP met vermelding van het projectnummer:

- **Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699**
- **Bois Joly 6625**
  Patrick Alexander
  patrick.alexander@scarlet.be
- **Bos t'Ename-Volkegembos 6121**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be
- **Bovenlopen Zwalm 6142**
  Heidi Demolder 055 42 16 45
  heidi.dm@telenet.be
- **Burreken 6602**
  Dirk Criel
  dirkcriel@skynet.be
- **Duivenbos 6632**
  De Neve Johan 054 50 18 59
  natuur.herzele@scarlet.be
- **Feelbos-Kalkoven 6185**
  Lucien Vanden Daele 055 38 70 54
- **Grootmeers 6650**
  André Vandecapelle 0498 45 93 42
  andre.vandecapelle@skynet.be
- **Heurnemeersen 6063**
  Gerard Mornie
  gerard.mornie@pandora.be
- **Kordaelbos 6605**
  Lieven Kinds 09 383 71 39
  lieven.kinds@scarlet.be
- **Langemeersen 6076**
  Alexander Van Braeckel
  0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Leiemeersen Astene & Bachte 6109**
  Koen Houthoofd 09 328 11 08
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Maarkebeekvallei 6670**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Middenloop Zwalm 6160**
  Chris Nuyens
  chris_nuyens@telenet.be
- **Munkbosbeekvallei 6151**
  Laurent Flostroy 0498 67 71 09
  laurent.flostroy@pandora.be
- **Nukerkebos-Bosheide 6641**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Paddenbroek 9401**
  Thijs Lietaer 0473 58 17 14
  thijs.lietaer@telenet.be
- **Parkbos-Uilenbroek 6136**
  Dominiek Decleyre
  dominiek.decleyre@gmail.com
- **Perlinkvallei 6204**
  Vincent Decroock 0498 10 95 39
  vincent.decroock@proximus.be
- **Pyreneeën-Tombele 6667**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Rooigembeekvallei 6669**
  Lies Van der Mast 0498 07 41 29
  liesje.vdm@hotmail.com
- **Vuilbroek 6126**
  Eddy Saveyn 09 380 03 00
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Wijmier 6141**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Vallei van de Zeverenbeek 6082**
  Rik Desmet 0497 87 56 14
  desmet.rik1@gmail.com

MEANDER

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen plus.

Redactie

- Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- Norbert Desmet 0494 65 33 91
  desmetnorbert@hotmail.com
- Rik Desmet 0497 87 56 14
  desmet.rik1@gmail.com
- Ellis De Vuyst 0479 433 711
  ellis.devuyst@gmail.com

Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055 38 78 83
filip.keirse@telenet.be

Verzending Meander
Arsène en Yvette Benoot 09 386 38 95
arsene.benoot@skynet.be

Cover pauwoogpijlstaart - Rik Desmet

Lay-out Something Ellis

Oplage 3850 ex.

Druk Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Cyclusprint 90g 100% kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van €7,5 op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot.

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Mijmeringen *van een natuurpunter*

Een van de meest gebruikte woorden in 2019 zal waarschijnlijk wel 'klimaatspijbelaar' zijn. Het is ook een nieuw woord. En dat hebben we te danken aan een paar zeer gedreven jongeren die niet bij de pakken blijven neerzitten en iets willen ondernemen. En ik neem mijn pet af voor die jongeren die er toch maar in geslaagd zijn duizenden te mobiliseren. En ze hebben ook gelijk om op straat te komen, want het gaat om hun toekomst. En uiteraard komt daar een massa kritiek op: ze zouden hypocriet zijn wegens verschillende vliegtuigreizen per jaar, ze zouden alleen maar op straat komen om niet naar school te hoeven, ze zouden overal met de wagen naartoe gaan of gebracht worden, enzoverder, enzovoort. Dan vraag ik me af waar die critici waren op het moment dat onze ruimtelijke ordening verkwanseld werd? Of waar ze waren toen het openbaar vervoer afgebouwd werd? Of waar waren ze toen begrotingen met een tekort afsloten? Waren ze dan zelf op straat gekomen, dan waren onze problemen nu misschien wat kleiner.

Ondertussen zijn de verkiezingen achter de rug en weten we reeds dat van die massabeweging in het stemhokje niet zo veel meer overgebleven is. Diegenen die het status-quo willen behouden – de ambassadeurs van de stilstand, zoals ze door een bekend politicoloog genoemd werden –, hebben het blijkbaar gehaald. Het laat zich raden dat het lange regeringsonderhandelingen zullen worden en dat er op vlak van milieu, klimaat, mobiliteit … niet veel zal gebeuren dat ons, groene jongens en meisjes, kan plezieren. We kunnen daarom treuren, maar dat helpt ons ook geen stap verder. Liever doen we verder zoals we reeds jaren bezig zijn en dat is op het terrein kleine stapjes zetten die de natuur vooruithelpen. Beheren, monitoren zijn zaken die weinig in de aandacht komen, maar toch zeer belangrijk zijn. We kunnen ons ook optrekken aan het feit dat onze eigen VA+ afdelingen jaar na jaar meer leden tellen, net zoals onze nationale natuurpunt vereniging. Ook stijgt de oppervlakte reservaten jaar na jaar. En als ik met mensen praat, voel ik toch regelmatig dat de bezorgdheid over onze planeet er wel is, maar het besef dat het bij onszelf begint, blijft toch nog wat achterwege. Maar vergeleken met vroeger, moet ik toegeven dat er toch vooruitgang is. En bij het grote publiek voel ik ook meer waardering voor wat we in onze reservaten doen. Weinigen halen het nog in hun hoofd om te zeggen: "wat een vuile boel is dat". Er zwemt opnieuw vis in de Schelde, wat in mijn kinderjaren zeker niet het geval was. Soms vraag ik me wel af of de hengelaar wel voldoende beseft dat hij dit te danken heeft aan de milieubeweging die al een paar decennia op steeds dezelfde nagel klopt. En op diezelfde nagel blijven kloppen, zullen we ook in de toekomst moeten doen. Want er ligt nog wel wat werk op de plank. Nog steeds worden veel problemen ontkend of gaat men er van uit dat de eigen verantwoordelijkheid klein is en die van de buurman groot. Verder het grote publiek bewust maken, blijft onze opdracht. En dat hoeven misschien niet altijd de grote acties te zijn. Een tuin natuurvriendelijk inrichten en eens openstellen, doet al veel. Aanwezig zijn in gecoro's, minaraden e.d. is al heel wat. Opkomen voor plaatselijke natuur hoort daar ook bij. Of om het met een oude (maar zeer treffende) slogan te zeggen: "denk globaal, handel lokaal".

"Optimism is a moral duty" zei ooit een filosoof en daarom zou ik willen besluiten met een paar versregels van Adriaan Roland Holst uit "De Ploeger":
"Ik zal de halmen niet meer zien,
Noch binden de volle schoven,
Maar doe mij geloven in de oogst,
Waarvoor ik dien"

Eddy Van Den Abeele

Grauw en grijs

Zachtgrijs kleurt de hemel. Hij is er nog niet uit of hij gaat wenen. Uiteindelijk haalt de zon het. Buizerd cirkelt, zoekt hoogte op de thermiek van de vroege namiddag. Ik fiets een zalig moment tegemoet. We genieten van koffie en taart in de tuin. Foto's brengen een leuk feest en dierbaren tot leven. Gedempt keuvelen we door het leven, harken de kuiltjes weer dicht en spieden het lover nog eens af. De verrekijker ligt grijpklaar, de blik gefixeerd op de bomen rondom. In het volle van de dag laten ze zich moeilijk spotten. 's Ochtends en de vooravond genieten hun voorkeur. Een half afgewerkt nestje hangt slecht verscholen tussen een klimplant onder de dakrand van de garage. Zetten ze hun bouwproject hier nog verder? Hebben ze een betere plek gevonden? Ze hangen hier alleszins nog rond, man en vrouw.

De namiddag schuift snel. Plots een schicht vanuit een boom naar de top van een struik niet ver weg. Onopvallend zacht grijs en bruin, slank en sierlijk fladderend, snel en kwiek. Als een balletdansertje (of danseresje want man en vrouw dragen dezelfde outfit) recht hij zijn rug op een kale tak in de top. Zo vallen ze eigenlijk het meest op, door hun manier van doen, door de stille, wat zenuwachtige vlucht, steeds op hun hoede. Hun zang en roep zijn weinig expliciet. Een zucht van verlichting ontsnapt, oef, de eer van de gastheer is gered. Want zo gaat het toch als je iemand warm maakt voor een zeldzame waarneming in je eigenste tuin, een eer die je doet groeien. Terecht. De eerste aanblik voerde me onmiddellijk terug naar mijn jeugd toen ik samen met mijn neef in zijn tuin genoot van het schichtige heen en weer gefladder naar een piepend nest tussen de klimop onder de dakrand van zijn garage. Dat waren de jaren zeventig.

Grauwe vliegenvanger — foto: AdobeStock

Een tijdje hangen ze stil en onopvallend rond in de bomen en struiken rondom ons. Vanaf een uitkijkpost vliegen ze naar een prooi en keren terug naar de uitkijkpost. Ze houden van open ruimte om te foerageren, structuurrijke boompartijen met veel ruimte in de kroonlaag.

Ik krijg nog een rondleiding door de tuin. De wilde bloemenweide straalt. Grote afwezige is evenwel het gezoem, zoals overal deze lente, meer nog dan vorige jaren. Een bloemenweide met enkel hier en daar een hommel, een hemel met weinig vogels. Een wakkerhouder voor wie begaan is met ons leefmilieu. En horen we dat niet allemaal te zijn?

De meiavond valt zoet, ratelaar zetelt hoog op het gras. Fris groen domineert nog boven en onder. Dag na dag sluit het tapijt zich. Binnen enkele weken zal dat jeugdig frisgroen veranderd zijn in een dieper zomers groen.

Bruine kikker knort in het poeltje vlakbij. Vleermuis buitelt geluidloos over. Zwaar en traag brommen meikevers langs de druivelaar en waggelen naar de hazelaar. Eén zwaluw maakt de lente niet. Tien meikevers?

Twee weken later verneem ik dat er jongen in dat nestje zitten. Bedankt Paul en Anne om de grauwe vliegenvanger te delen. :-)

Greet Dewandeler

De Varen
UITVAARTCENTRUM Dierik & An
Hauwaart 37 - OUDENAARDE
Hoogstraat 63 - ZOTTEGEM
www.devaren.be 0478/303.960

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055 31 44 77, Fax: 055 30 03 45
bestel@beatrijs.be

Huiszwaluwen redden

In Horebeke komen er tien kunstnesten voor huiszwaluwen tegen de gevel van dierenartsenpraktijk DAP Equilibrium.

Terwijl je dit leest zijn de zwaluwen door hun eerste nest heen. Ze zijn de voorbode van de lente en daarom door vele mensen geliefd. Er zijn verschillende soorten waarvan de huiszwaluw, een kleine zwart-witte zangvogel, zich nog het meest van al thuis voelt tussen de mensen.

Zwaluwen zijn heel nuttige vogels: het zijn enthousiaste insecteneters en ze houden dus op een natuurlijke manier het insectenbestand in toom. Omdat de huiszwaluw in Vlaanderen geen natuurlijke nestplaats heeft maakt hij uitsluitend gebruik van allerlei gebouwen als huizen, scholen en treinstations maar ook bruggen. Onder dakgoten of op vergelijkbare plaatsen bouwt hij een half komvormig nest uit modder dat hij vermengt met speeksel.

De soort staat de laatste jaren meer en meer onder druk vooral door het verlies van geschikte nestplaatsen. De huiszwaluw houdt niet van nieuwe en gerenoveerde gebouwen, waardoor het aanbod aan potentiële nestplaatsen de laatste decennia in vrije val is. Het aantal zwaluwen is de jongste 30 jaar dan ook met 90 procent verminderd. De vogel staat op de Vlaamse rode lijst dan ook aangeduid als 'kwetsbaar'.

foto: Luc Meert

Laatste kolonie van Horebeke

Ook in Horebeke ging het snel achteruit met de huiszwaluwen. Het achteruitgaan van insecten en verlies van geschikte nestplaatsen zorgde voor het teloorgaan van de laatste populatie aan de Haaghoek.

Natuurpunt kern Rondom Burreken nam daarom het heft in handen. Bij dierenarts Martina Schwarz aan de Haaghoek 4 te Horebeke werden 10 kunstnesten geplaatst.

Tot voor enkele jaren huisvesten er altijd huiszwaluwen in haar boerderij/praktijk. Maar toen ze de schuur renoveerde moesten ze noodgedwongen op zoek naar een andere woonplaats. Nu de renovatie achter de rug is besliste de dierenarts, op voordracht van Natuurpunt, om 10 kunstnesten te plaatsen. Ze hoopt zo dat de huiszwaluwen snel de weg weer terug vinden naar haar praktijk. "Ze zijn een lust voor het oog en zorgen voor veel sfeer op onze vierkantshoeve. Een plankje onder elk nest moet ertoe bijdragen dat het hier proper blijft en de bezoekers geen mest op hun hoofd krijgen."

Trotse meter Martina Schwarz van huiszwaluwen nest in St-Kornelis-Horebeke — foto: Filip Hebbrecht

Subsidies om de zwaluwen te ondersteunen.

Natuurpunt wil het niet laten bij dit privé – initiatief. Zo wil de natuurvereniging voorstellen aan het gemeentebestuur om, naar analogie met aanpalende gemeentes, subsidies te voorzien voor zwaluwnesten. Met een bedrag tussen de 20 en 100 euro, afhankelijk van het aantal bewoonde nesten, kunnen inwoners gemotiveerd worden om kunstnesten te plaatsen en zorg te dragen voor de huis- en boerenzwaluwen.

Filip Hebbrecht

Kievit
steeds meer in de 'patatten'

Kievit — foto: Gerard Mornie

In 2016 volgden we de kievit in onze streek als 'jaarsoort' en dan blijft dat later ook wat hangen. Jullie kennen dat: zou hij hier dit jaar weer broeden, uitkijken dus opnieuw op de vertrouwde plaatsen en de soort proberen te volgen op waarnemingen.be.

Het is merkwaardig hoe plaatstrouw sommige vogels zijn. Zo liggen er voor de afslag van de N60 naar het dorp van Eke twee akkertjes waar je op vogelgebied geen cent zou voor geven en toch, ieder jaar zijn ze daar present. Een vaste broedplaats tegenover de Makro is al enige jaren verdwenen ... Ik volg de soort intenser in de Heilsbroek te Kluisbergen een vrij groot akkergebied met soms 15 à 20 paartjes, waar ze zich als broedvogel installeerden toen de Scheldemeersen 'onbruikbaar' werden. Over de reden daarvoor tasten we nog steeds in het duister: Melden samen met Oudenaarde telden in hun meersen allicht ooit meer dan 50 broedkoppels. Ontwatering, teveel mest waardoor te hoog gras, maairitme ... Op de akkers is het duidelijker: de kievit houdt het als soort bij ons geen tien jaar meer uit. We zouden zoals in de ronde de pechvogel van de dag of van het jaar kunnen verkiezen, maar daar is de kievit natuurlijk niet alleen in. Anderzijds loont het nog steeds zeer de moeite om de soort te volgen: het is een moedig beestje dat snel aan een tweede nest (vaak rond midden mei) begint in de woelige akkers. De kievit heeft immers meer 'volgers' waaronder Geert Colembie uit Wannegem. Geert is veel buiten en heeft goed zicht op de soort in een ruime omgeving, zijn overzichtje van dit jaar Eine Doorn 6 N met 1 en 2 kuikens uit eerste nest, respectievelijk 3, 1, 5 en 2 nesten in Ooike, Bevere, Wortegem en Nokere. Kruisem tenslotte met 8 N en 2 kuikens rond de E17 en op Zijldegemkouter 5 nesten. De vraag echter blijft of met het jaarlijks aantal grootgebrachte jongen de populatie in onze streek kan behouden blijven.

Ook dit vroeg voorjaar was uiterst slecht voor de kieviten en de eerste nesten in de gebieden waar ik ze volgde: ongeveer alle eerste nesten gingen aan landbouwwerkzaamheden ten onder. Een droog voorjaar betekent immers ook vroeg ploegen en inzaaien waardoor de eerste nesten, die normaal voor het voortbestaan van de soort zo belangrijk zijn, onherroepelijk verloren zijn. In regenrijke voorjaren vinden ze soms makkelijker genoeg tijd om het eerste nest te laten slagen: de akker wordt later bewerkt en vaak zijn er ook plassen als gunstiger foerageerplaatsen. Er zijn steeds uitzonderingen natuurlijk met ook dit jaar hier en daar een of twee jongen die opgroeien, waar bv een latere inzaai van maïs gebeurt of waar de uitbollende boer nog in winterslaap is. Ook gaat op de meeste percelen het overbemeste raaigras de maïs vooraf dat dit jaar wel zeer vroeg gemaaid werd. Het was wel zielig om de broed-

paartjes wat lusteloos te zien zitten op de pas bewerkte akkers maar anderzijds zijn ze een paar dagen later al weer druk in de weer en met hun mooie roep aan het buitelen boven de velden. Wat zouden we dat toch missen ...

De eerste nesten gingen aan landbouwwerkzaamheden ten onder

Er volgt dan vaak een vervanglegsel met weeral de zware job voor het mannetje om dan de kraaien te verjagen terwijl het vrouwtje dikwijls open en bloot weer zit te broeden. Hoe gek is ook hoe ze zich soms boven op een 'patattenbalk' installeren en reeds van ver gemakkelijk te vinden zijn, ook allicht voor de predatoren. Soms proberen ze het bij ingezaaide maïs maar dat spul groeit zo snel dat we ons afvragen of daar wat van terecht komt, bij bieten loopt dat beter. Geert heeft wel de ervaring dat tweede nesten vaak even succesvol kunnen zijn door betere dekking en hogere temperaturen.

Maar 'gelukkig' zijn er dit jaar de onvoorstelbaar veel aangeplante aardappelen, die samen met maïs bijna de hoofdmoot van de gewassen zullen uitmaken op onze akkers. De VILT publicatie van 20 mei geeft cijfers van 43.000 ha voor Wallonië en 54.000 ha (= +8,4%), net geen 100.000 ha! Blijkbaar heeft de droge zomer van verleden jaar ook hier mee te maken: veel velden onder 'contract' brachten te weinig op (eerder 35 ton/ha ipv de berekende 40 ton) en er dient ingehaald door de landbouwer, de grote firma's hebben stilaan de landbouw overgenomen. Spijtig genoeg kan in die grootschalige landbouw alleen nog via veel pesticidengebruik geoogst worden en zoals we allemaal weten zijn de spuitbeurten op die aardappelen per seizoen eigenlijk niet meer te tellen. Denk daar misschien ook even aan bij de aankoop van een volgende lading ferm gevette en gespoten patatten en denk ook eens aan die arme kievit op zijn hoogzit die dat allemaal, zelfs letterlijk, over zich moet laten gaan. En dan komen de late jongen die daartussen hun eerste kostje moeten verzamelen, lekkere gespoten insectjes voor zover er nog zijn ...

Dat brengt ons bij die andere akkervogels, met de patrijs op kop en de veldleeuwerik en de kneu en ... Alleen de gele kwik ontspringt precies wat de dans maar hier is de duidelijke afname van voor hen favoriete graangewassen dan weer een tegenslag (blijkbaar zijn granen geen rendabele alternatieven meer voor aardappelen en maïs). Is er hoop? De VLM probeert met projectjes het tij te keren, waarschijnlijk te laat en te kleinschalig. Laat per 100 ha 5% in een soort akkervogelbeheer, dat vaak nog te verzoenen is met landbouw en dan is er misschien nog een uitweg. Maar allicht even grote hinderpaal zijn de pesticiden waar Europa ondanks aanvankelijk goede intenties, toch recent weer geplooid is onder de druk van de chemische industrie en de landbouw om vrijwel niets aan het beleid op dat vlak te veranderen, een grote gemiste kans, niet alleen naar de 'vogeltjes' toe, ook voor de volksgezondheid, zeker weten!

Norbert Desmet

BIO SHOP®
De Zonnebloem
Al meer dan 35 jaar vind je bij ons alles voor een gezonde levenswijze
Het grootste gamma biologische voeding in de streek,
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen
Steeds 10 % korting voor NP-leden op het ruimste aanbod natuurstudieboeken
Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 e-mail: oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

Overzicht vogelwaarnemingen

VOORJAAR-2019

Eens het maart is, hoor je het vogelconcert elke ochtend aanzwellen. Steeds meer zomergasten keren terug. Dat loopt zo door tot in mei, wanneer de laatste soorten zoals bv. bosrietzanger toekomen. Tijdens deze periode kan er ook op elk moment iets leuks of iets zeldzaams opduiken. Boeiende tijden voor de vogelkijker. Wat dook er op in onze regio?

In maart verbleef een **kolgans** in de buurt van de Damstraat in Zingem. In Zeveren vloog een **wilde zwaan** (EVE) over. **Zomertalingen** lieten zich in de Zeverenbeekvallei, Callemoeie, Bos t'Ename en verschillende locaties in de Scheldevallei zien. Tot max. 6 **geoorde futen** verbleven tot eind april op de Callemoeie. Deze kregen kortstondig het gezelschap van een **kuifduiker** (JaVH). In april werden ook twee overtrekkende **zwarte ooievaars** gezien (Burreken, Sint-Maria-Latem). Er werden ook verschillende groepen **lepelaars** gespot (grootste groep 47 ex over Nederename, GTA). **Purperreigers** doken op in Ronse (XTE, LBA) en Huise (GCO). In de Scheldemeersen te Eine en de Leievallei te Olsene liet een **kleine zilverreiger** zich zien. Een groep van 15 **kraanvogels** trok in maart over Eke (BDE,LNE), eentje over het Bos ter Rijst (LME) en een jong exemplaar liet zich in mei bewonderen in Rozebeke (LVDL, e.a.).

De meest spectaculaire waarneming van deze periode is ongetwijfeld die van **monniksgier** Brinzola, een in het wild geboren vrouwtje uit Borgas, Spanje. Toen ze verzwakt was, werd ze in gevangenschap verzorgd en terug vrijgelaten. Op 7 mei is ze over Ename gevlogen, op ca. 775m hoogte aan 45 km/u. Helaas heeft niemand ze gezien. Deze info kwam vrij uit de GPS-tracker die de vogel droeg. Ze ging aan de grond in Schriek (Antwerpen) en haalde zelfs het nationale nieuws.

Overvliegende **visarenden** werden in april gespot over Heurne, Asper, Brakel en Nazareth. **Havik** werd op een tiental locaties gezien. De blauwe kiekendieven werden tot eind april gezien in de regio voor ze terug naar het noorden trokken. Een ad. mannetje **steppenkiekendief** werd op 12-04 overvliegend gezien aan de Oude Kwaremont (TLI). **Bruine kiekendieven** vertoonden ook wat baltsgedrag rond de Snippenweide te Eine en de Bolveerput te Semmerzake. Het was ook een goed voorjaar om **rode** en **zwarte wouw** te zien in de streek (30 & 32 wnm).

In maart lagen veel gebieden er nog redelijk nat bij. Ideaal voor steltlopertjes. Maar april was droog en veel plassen verdwenen. Daarom was de Callemoeie in Nazareth zo wat 'the place to be' voor deze vogels. De uitschieters waren een **steltkluut** (DVDP), 2 keer een **zilverplevier** (NDS, JaVH), 2 keer een **kanoet** (NGE, WSI, e.a.), 2 **temmincks strandlopers** (JaVG, WSI) en een **drieteenstrandloper** (NGE). Een andere **temmincks strandloper** werd ook nog gezien in Olsene (MDB). Naast de 'steltjes' lieten ook **zwarte sterns** (tot max 9 ex) en **dwergmeeuwen** er zich zien.

Vanaf eind april liet **kwartel** zich een enkele keer horen in Petegem-Leie, Heurnemeersen en de Reytmeersen in Welden. Ook de **oehoe** bleef aanwezig in de regio. Het bleek ook een goed muizenjaar te zijn, want de legsels bij de **kerkuilen** waren vrij groot dit jaar. In mei kwam er een bijzondere tuinwaarneming van **nachtzwaluw** (CNU) in Strijpen binnen. Na die van vorig jaar is het nog maar de derde waarneming sinds begin jaren '80. **Bijeneters** worden de laatste jaren meer en meer gezien in ons land. Ook in VA+ pikken we daar een graantje van mee. Eind mei werden er 2 overvliegend gezien in Wannegem-Lede (GCO). Het is wachten op de eerste pleisteraars. Alle 10 waarnemingen (sinds 2004) van deze soort betroffen overvliegende exemplaren. **Hop** is nog zo een soort die meer wordt gezien de laatste jaren. Ook nu opnieuw drie waarnemingen: Sint-Denijs-Boekel (PDC), Zulte (JDB) en Burreken (HVD). **Draaihals** dook op in een tuin in Michelbeke (DBO), Semmerzake (JaVH) en Nokere (BDH). **Middelste bonte specht** was aanwezig in het Kluisbos (XTE) en Longkruidbosjes in Etikhove (LVDL). Op de Kluis was ook de **zwarte specht** aanwezig, net als in Bos t'Ename. Een **grauwe klauwier** verbleef halverwege mei een dagje in Schorisse (RDC). Het is nog maar de eerste bevestigde waarneming sinds 1998.

Net als vorig jaar is het opnieuw een voorjaar zonder waarneming van **zomertortel**. We lijken deze soort helemaal kwijt te zijn. Het aantal zangposten van **grote lijster** is ook op bijna twee handen te tellen. Een kleine vergelijking: 1988-2000 1200-1400 broedparen in VA+. Natuurlijk werd er nu geen grootschalige inventarisatie gedaan, maar het staat als een paal boven water dat het dramatisch is. Ook voor **matkop** lijkt het stilaan voorbij. De 12 ingevoerde waarnemingen dit voorjaar zijn een absoluut minimum. Zelfs in de Scheldevallei, waar de soort toch een klein beetje stand hield, is de achteruitgang nu echt wel zichtbaar. Ook

voor **kievit** is het wederom een dramatisch broedseizoen. Het aantal omgeploegde en uitgemaaide nesten in het akkerlandschap zijn niet te overzien. Het aantal uitgekomen kuikens is dan wel makkelijk te tellen.

Wielewalen lieten zich horen in Zingem, Eine, Eke, Maarkedal, Kluisbos, Sint-Lievens-Houtem, Kwaremont en Deinze. Eind mei liet een **fluiter** zich horen in Bos t'Ename (GTA). Een zangpost van **Orpheusspotvogel** werd gevonden in Zulzeke (NDS, e.a.). **Snorren** snorden kortstondig in de Langemeersen (BHE) en Snippenweide te Eine (ADV). Van **beflijster** kwamen 23 waarnemingen binnen (grootste groep: 10 ex Huise GCO). Vanaf 2017 wordt **nachtegaal** opnieuw meer waargenomen in de regio i.t.t. de jaren er voor. Zangposten aan de Callemoeie, Bos t'Ename, Ruien, Semmerzake, Astene, Elene. Een leuke ontdekking was het broedend paartje **bonte vliegenvanger** in de Hospicebossen te Nazareth. Deze soort komt maar heel zelden tot broeden in de regio. In de Scheldemeersen te Eke was ook de **gekraagde roodstaart** terug van de partij met 2 tot 3 zangposten (NVW). Ook te Ronse, Kwaremont, Melden, Woubrechtegem, Hundelgem en Horebeke. **Paapjes** doken vanaf eind april op in de Langemeersen, Roborst, Eine, Herzele, Welden en Edelare. **Roodborsttapuit** kwam tot broeden in de Langemeersen, Melden en Kruishoutem. Een zeldzame **duinpieper** vloog op 1 mei over de Heurnemeersen (DDG). **Appelvinken** waren te zien in het Hotondbos en Brakelbos. In Ronse was de **goudvink** op post. Een **kruisbek** vloog over Eine. Te Leeuwergem was er begin maart een zangpost van **Europese kanarie** (IJA). In mei zat er eentje te Opbrakel (JME). In april verbleef een **grauwe gors** aan de TTP Leystraat (GCO).

Dimitri Van de Populiere

Ransuiljong — foto: Lucien Vanden Daele

Goed jaar voor de uilen?

Het ziet er naar uit dat het een goed jaar wordt voor onze uilen: er zijn grote nesten van 5 en 6 jongen bij de kerkuilen en de bosuil was er vroeg bij op veel plaatsen met 2 tot 3 piepende jongen soms al in februari. De ransuil is steeds later, maar daar ook van begin mei (en dat is ook vroeg) reeds mooie nesten met meer jongen dan gewoonlijk. Mogelijks is dat een gevolg van de droge zomer waar muizen naar hartenlust konden kweken (en eens niet verdronken) en ook door de goede nootjesoogst bij beuk en eik: veel eten in de bossen! De grote broer oehoe verwachten we ook in de regio en we zijn benieuwd naar de tellingen van steenuil, die landelijk maar ook bij ons velen in het voorjaar 's avonds naar buiten haalden. Volgend nummer meer nieuws!

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'
Dierenartsen
De Pourcq Bernard en Moreaux Philippe
Blauwesteen 43 te 9600 Ronse
www.dierenartsinronse.be
T. 055 21 38 19
uit sympathie

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
T. 0497 43 01 79

Over lenteveldkers, aprildoorn en carnavalslelies

De laatste jaren kunnen we er niet meer naast kijken: de lente overvalt ons steeds vroeger. Chaotischer ook. De krokussen, hyacinten en paaslelies beginnen zowat gelijktijdig te bloeien, terwijl ze dit vroeger min of meer om beurten deden. De sleedoorns bloeiden dit jaar reeds eind maart in plaats van half april en terwijl ik dit schrijf – op 9 april 2019 – vouwen de meidoorns massaal hun bloesems open.

De Homo sapiens dankt zijn evolutionair succes aan zijn fenomenaal aanpassingsvermogen. Veranderingen? Het zou ons wat. Nieuwe ecologische niches veroveren we op slag en stoot. We vestigen ons in de meest extreme uithoekjes van deze planeet. En krijg ons daar ooit nog maar weer weg. Van de nood een deugd maken, ook dat zit in onze genen en onze cultuur. De daad bij het woord voegend, stel ik bijgevolg voor om een aantal bekende plantensoorten van nieuwe Nederlandse namen te voorzien, aangepast aan het veranderende klimaat.

Wat is nog de zin van een naam zoals meidoorn? 'Aprildoorn' lijkt me veel gepaster. Meiklokjes mogen voor mijn part 'laatpasenklokjes' genoemd worden vanaf nu. Hoe laat de kerkelijke overheden het paasfeest ook inplannen, later dan eind april valt het nooit. En tegen dan staat *Convallaria majalis* al lang te bloeien.

Die andere plant met zijn christelijke naam, de pinksterbloem, staat tegen Pinksteren zowat overal in zaad. 'Roze lenteveldkers' lijkt me gepaster als naam en deze naamsverandering past wonderwel in de steeds voortschrijdende ontkerkelijking van onze leefwereld. Net zoals de paaslelies overigens. Zij zijn allang 'carnavalslelies' geworden. Laten we er dan ook niet hypocriet over doen. De stad Aalst kan er maar blij mee zijn.

En de maand mei? Tja, die blijft op het vlak van naamgeving wat verweesd achter. Als een tiener die te vroeg de volwassenheid wordt ingeduwd, is dit vanaf nu de eerste zomermaand in plaats van de laatste lentepiek. Moet mei het nu maar doen met de relatief onbekende zomerfijnstraal, hernoemd tot meifijnstraal? Als uitdrukking klink 'meifijn' in elk geval verleidelijk fris in de oren en dat mag wel, als tegengewicht voor de vroegtijdige zomerhitte die we steeds vaker te verduren krijgen in deze nieuwe zomermaand.

Henk Coudenys

Zomerfijnstraal — foto: Gilbert De Ghesquière

Pinksterbloem — foto: Gilbert De Ghesquière

Waar broeden nog gierzwaluwen?

foto: Gerard Mornie

Donderdag 6 juni was het 'Werelddag van de gierzwaluw'. De soort kan wel een 'dag van ...' gebruiken want het gaat er niet zo goed mee.

Daarom richt Natuurpunt een meldpunt gierzwaluwen op om zo deze prachtige vogel beter te kunnen helpen en beschermen. Het meldpunt wil zoveel mogelijk nestplaatsen in kaart brengen maar dat is heel moeilijk omdat gierzwaluwen zo snel in en uit hun woonplaats vliegen. Gelukkig zijn er hulpmiddelen, zoals de 'giervlucht'.

Met deze 'giervlucht' geeft de gierzwaluw zijn nestplaats prijs. Dan scheren ze razendsnel achter elkaar aan door de straat of langs het gebouw, ter hoogte van de dakrand of lager, en roepen hun luide karakteristieke 'srriieee'. Dit is nog net iets anders dan een gelijkaardige roep hoger in de lucht, waar ze bijeen komen, insecten vangen, paren ...

De gierzwaluw huist bij voorkeur in een spleet of gat in de muur of dakrand, of in een nestkast. Maar hij heeft het tegenwoordig niet gemakkelijk om een nest te vinden: met onze huidige (en nuttige) renovatie – en isolatiedrang worden gaten en spleten allemaal gedicht. Bij aankomst vanuit het verre Zuiden (Mozambique en omstreken) rond eind april constateren zij dat de woonst niet meer beschikbaar is. Gierzwaluwen zijn woningtrouw, het is dan ook intriest om te zien hoe een gierzwaluw blijft aanvliegen om het 'vroegere' gat te lokaliseren: ze weten exact waar het was en vliegen telkens opnieuw rondjes om het terug te vinden.

De gierzwaluwenwerkgroep van Natuurpunt wil nu van die giervluchten gebruik maken om zo de nesten van gierzwaluwen beter in kaart te brengen. Daarom werd het meldpunt gierzwaluwen opgericht. Iedereen kan via waarnemingen.be doorgeven waar hij/zij een giervlucht ziet of -als je veel geluk hebt- een nest hebt gelokaliseerd. Op de website vind je meer uitleg en filmpjes over de verschillen in gierzwaluwvluchten.

We willen de lezers van Meander graag oproepen om gevolg te geven aan deze oproep en nestplaatsen van gierzwaluwen door te geven.

Het meldpunt is het hele gierzwaluwenseizoen (tot half augustus) toegankelijk.

https://www.natuurpunt.be/pagina/meldpunt-gierzwaluwen

Karin Gielen
(Gierzwaluwenwerkgroep)

Gerald Driessens
(Natuurpunt Studie)

www.ferynjan.be info@ferynjan.be

JAN FERYN BVBA
milieuconsulent

something ellis
GRAFISCH ONTWERP // INTERIEURFOTOGRAFIE
GSM 0479 433 711 // ELLIS.DEVUYST@GMAIL.COM // WWW.SOMETHINGELLIS.BE

Vlaamse Ardennendag 2019, **looking back**

Op zondag 28 april werd de Vlaamse Ardennendag georganiseerd, een samenwerking tussen Natuurpunt VA+, Milieufont Omer Wattez, JNM en de Boembekemolen. Anders dan in het verleden maar identiek aan het 'verre' verleden. We gingen terug naar onze roots en zetten een dag op poten waarin natuurbeleving centraal stond. Een ontmoetingsplaats voor natuurliefhebbers die de Vlaamse Ardennen een warm hart toedragen.

In de voor- en namiddag werden in diverse Natuurpuntgebieden wandelingen gegidst onder leiding van ervaren vrijwilligers die hun gebied door en door kennen. De deelnemende wandelaars hadden zeer lovende kritiek en voor velen van hen was het een heel blij weerzien met de streek. Met een gemiddelde van 10 mensen per wandeling en een afvaardiging van onze noorderburen konden we, zeker gezien de weersomstandigheden, niet anders dan tevreden zijn.

's Middags werd er verzameld aan de Boembekemolen in Michelbeke, een prachtlocatie met de Zwalm als kabbelende achtergrond. Het was er een zeer gezellige drukte en naast de picknick kon er onder meer geproefd worden van zeer lekkere soep, appelsap en het eigen Boembekebier. Er werd verteld, een boterhammetje gedeeld en er werden afspraken gemaakt om "dit nog eens te doen". Ik luisterde mee met tevredenheid.

Vanaf de Boembekemolen waren er nog een aantal namiddagactiviteiten met o.a. een wandeling georganiseerd door MOW met als thema 'Houtig erfgoed en streekeigen groen als deel van het landschap' en een JNM-activiteit rond natuurstudie op kinderniveau. Deze laatste had veel succes en ruim 20 jongens en meisjes trokken samen met hun begeleiders de natuur in langs het Mijnwerkerspad, daar stapten onze toekomstige VA+'ers.

Na alle activiteiten praatten we na en vond iedereen dat het goed was. Een bescheiden maar zeer geslaagde heropstart van een oude traditie. We kijken al uit naar een nieuwe datum en nieuwe locatie voor volgend jaar.

Tot slot wil ik iedereen die meewerkte aan de Vlaamse Ardennendag editie 2019 van harte bedanken en in het bijzonder Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*, Milieufront Omer Wattez, de vrijwilligers van de Boembekemolen, JNM Zottegem en Filip Keirse om de organisatie mee op poten te zetten.

Frederik Dierickx

De wandelingen rond de Boembekemolen konden dit jaar voor het eerst de langverwachte grote wandellus volgen van het zogenaamde 'Wardpad'. Dat Wardpad is een wandeling ter nagedachtenis van Ward Verhaeghe die op 7 juni 2016 bij een fietsongeval om het leven kwam. Ward was een charismatische en visionaire natuurliefhebber die met zijn overgave en brio heel veel mensen heeft bezield. Hij was de man die de kunst verstond om op een heel verbindende manier grote denkkaders te vertalen in heel praktische en realistische zaken waar iedereen enthousiast van werd. Hij was ook een geweldige vriend en levensgenieter en we hebben het geluk gehad om hem als conservator te mogen leren kennen. Dit voorjaar werden er op deze Wardwandeling door de terreinploeg van Natuurpunt twee lange vlonderpaden aangelegd doorheen een broekbos en een grasland met kwelvegetatie. Je kan er nu van dichtbij de dotterbloemen, het pijptorkruid of de slanke sleutelbloemen bewonderen zonder het gebied te verstoren of zonder natte kousen te moeten uitwringen. In één beweging kregen ook een aantal gebiedjes langs het pad een inhaalbeheer waardoor de wandeling nog diverser en aantrekkelijker is geworden. Niet alleen voor wandelaars, maar ook voor vogels als sprinkhaanzanger of Orpheusspotvogel is het er nu zalig om te vertoeven. Op deze manier maken we dat de Europese Natura2000 natuur waar Ward de geestelijke vader van was zowel leefbaar als beleefbaar wordt in Middenloop Zwalm.

Lieven Nachtergale

Aansluitend op het vorig artikel in de Meander 'Een merel in de tuin'

Ja er zijn nog vogels ... in de tuin

Staartmezen — foto: Noël De Loof

De drukinkt van het vorige artikel 'Een merel in de tuin' was nog niet helemaal droog en onze merel had al een gezellin gevonden. Zeer vlijtig gingen ze met nestmateriaal aan de slag. Ze kozen voor onze 2,5 meter hoge gemeenschappelijke taxushaag. Ik liet ze begaan en nam me voor om ze zo weinig mogelijk te storen bij de werkzaamheden in de tuin.

Door de hoogte had ik geen inkijk in het nest. Toen het merelvrouwtje toch eens opvloog kon ik via een spiegeltje de 4 blauwgroene eitjes zien. Een tijdje later vond ik enkele halve eierdopjes met rode adertjes in het gras. Ja, dit was het bewijs dat de jongen waren uitgekomen. De tijd van druk aan- en uitvliegen om de jongen te voederen brak aan.

Op een morgen zag ik het mannetje met 2 bedelende jongen op het grasveldje. Ja, een zorgzame vader was deze merel. Het vrouwtje was wat verderop in dezelfde haag weer met nestmateriaal in de weer. Ik vroeg me af waarom er al die energie ging naar het maken van een nieuw nest. Waarom gebruiken ze het oude nest niet? Bij nazicht van het nest vond ik een klein, dood, platgedrukt jong en een onbevrucht ei.

Uit het tweede nest zijn er ondertussen 4 jongen uitgevlogen. Eentje zat op een dag in de kleine serre. Ik nam het vogeltje in mijn hand en het maakte een hels kabaal. Uit het niets kwamen plots de beide ouders, ook luid roepend, tot dicht boven mijn hoofd gevlogen. Ja, de ouders namen hun zorg heel serieus. Momenteel heb ik nog geen weet van een derde nest.

Er waren ook andere blijde gebeurtenissen in mijn kleine tuin. Een koppel koolmezen zorgde voor 6 uitvliegende jongen uit een nestkast. Verder zag ik 2 jonge heggenmusjes. Waar die hun nest hadden was mij een raadsel.

Een zingende winterkoning moet zeker ook in de nabijheid gebroed hebben. Ik stootte ooit op het begin van een nestje. Maar het zal niet gekozen of goedgekeurd zijn door het kieskeurige koning vrouwtje. Ook krijg ik regelmatig het bezoek van een zanglijster. De segrijnslakken zijn uiteraard zijn lievelingskost. Als smidse gebruikt hij het hele klinkerpad. Een houtduifkoppel en een koppel Turkse tortelduiven wilden beiden in de berk hun nest maken. Deze plaats bleek toch te druk. De Turkse tortels zijn dan uitgeweken naar een spar in de voortuin. Momenteel nog met een onbekend resultaat. De houtduiven hebben één jong groot gebracht.

Elke morgen komen een zestal jonge pimpelmezen op onze (niet inheemse) Anna Paulownia-boom insecten wegplukken die voor ons oog onzichtbaar zijn. Het is mooi om zien hoe de pimpelmezen al buitelend en bengelend zich tussen de mooie bloemen bewegen.

Op een zondagmorgen staan we klaar om naar een familiefeest te gaan. Ik moet nog even wachten tot vrouwlief klaar is. Plots hoor ik een geklingel en getingel in de tuin. Het is een grote familie staartmezen (2 ouders met zowaar 6 jongen). Waar deze zo plots vandaan komen weet ik niet. Vlug neem ik mijn fototoestel uit de auto en voorzichtig kom ik naderbij en neem verschillende foto's. Vrouwlief roept dat het tijd is om te vertrekken. Ik wil nog even wachten omdat ik graag de jongen op één rijtje wil fotograferen. Klik, klik, klik. Geen tijd om de resultaten te bekijken en weg zijn we. Bij de familie aangekomen zijn we de allerlaatsten. "Ja" zegt mijn vrouw, "hij had ze daarstraks nog niet allemaal op een rijtje". Hilariteit alom. Tot ik mijn fototoestel boven haal en de foto's bekijk. Waw, wat zijn die staartmezen mooi! En hier kijk! Schoon zeg 4 op één rij. Dit is er eentje om in te kaderen. Ja denk ik, en ook om in de 'Meander' te komen.

Noël De Loof

Oeverzwaluw houdt van zand

foto: Rik Desmet

Ook al broedt er sporadisch in Vlaanderen ook wel eens een bijeneter, met de ijsvogel is de oeverzwaluw de enige vogelsoort die bij ons in een talud een gang graaft om zijn nest te maken.

De oeverzwaluw is onze kleinste zwaluw, bruin en wit gekleurd met een bruine borstband en met een korte gevorkte staart.

Toen rivieren nog naar hartenlust vrij konden meanderen vonden oeverzwaluwen elk jaar wel weer een steile, net afgekalfde, oever om hun gangetje te gaan-graven. Nu onze rivieren in een strak keurslijf zitten is dat minder evident hoewel de erosie door de golfslag van de schepen hier en daar nog voor geschikte biotopen zorgt. Door het overgroeien worden die dan wel snel weer ongeschikt. Tegenwoordig zijn oeverzwaluwen daardoor meer aangewezen op zandgroeves, gronddepots of andere gevolgen van menselijke bedrijvigheid.

Bij ons komen de eerste oeverzwaluwen vanuit Afrika aan in maart, de eerste melding aan de Callemoeie vijver dit jaar was 22 april. De doortrek vindt echter plaats tot diep in mei. Ook huiszwaluwen kunnen soms nog laat in het voorjaar, in een tweede golf nog ergens opduiken.

Dit voorjaar startten er grote werken voor de uitbreiding van het industrieterrein 'de Prijkels' op het grondgebied van Deinze, Nazareth en Kruisem. Daar waar er in 1980 enkel nog een aantal boerderijen actief waren moet dit uiteindelijk uitmonden in een bedrijventerrein van meer dan 100 ha, hoezo betontstop?

In één van de opgeworpen zandhopen vestigde zich begin mei een kolonietje oeverzwaluwen. Na overleg met de firma Stadsbader bleek deze bereid om de hoop te laten liggen tot na het broedseizoen, waarvoor veel dank!

Op 17 mei waren er 17 gangen te zien, rond drie daarvan was er geen bedrijvigheid, op 21 mei waren er 23 gangen. Twee gangen waren toen in volle aanleg en het was duidelijk dat er nog vogels op zoek waren naar een nestplaats of probeerden binnen te breken bij een bestaand koppel. Later kwam daar nog één gang bij.

Het is boeiend om zo'n kleine vogel een gang, tot één meter diep!, te zien graven. Op 21 mei om 18 uur was een koppeltje druk in de weer bij een kuiltje in de wand. Anderhalf uur later was het kuiltje uitgediept tot een gang die al diep genoeg was om een vogel er helemaal in te laten verdwijnen.

Het graven gebeurde vooral met de pootjes waarbij in het begin de vleugels gebruikt werden om het evenwicht te bewaren. Het graven werd afgewisseld met 'zingen' een soort gezellig geprevel dat om één of andere reden doet

dromen van een zomerse vakantie. Dat territoriumgedrag is wel nodig omdat er regelmatig een derde, nogal opdringerig, exemplaar verscheen. Ook op 24 mei bleken er nieuwkomers te zijn die interesse hadden in al gebouwde gangen. Het leidde tot een paar wilde achtervolgingen in de buurt van het nest.

foto: Rik Desmet

Aangezien er geen verschil is tussen mannetje en vrouwtje was het niet helemaal duidelijk wie de grootste werker was ...

Ook aan de andere gangen was er ondertussen veel bedrijvigheid waarbij meestal twee vogel de gang invlogen waarna je het zand in het rond zag spatten! Slechts een paar keer landde een vogel op de grond om daar wat grassprietjes op te pikken, de meeste gangen waren waarschijnlijk nog in volle opbouw en nog niet in de fase van het bekleden van de nestholte.

Op het einde van de nestgang legt een oeverzwaluw in het algemeen vier-vijf eitjes.

Opvallend is wel dat periodes met veel activiteit, waarbij veel vogels rond de wand vliegen, afgewisseld worden met periodes dat er nauwelijks vogels te zien zijn, er moet ook gegeten worden.

In de periode 1988 - 1990 schatte Luc Menschaert de populatie in onze streek op 250 - 400 paar, in 2016 werden er in binnen VA+ 125 nesten geteld. Het is wachten op het einde van het jaar om de huidige toestand te kennen, alle gegevens over oeverzwaluwen zijn dan ook welkom op www.waarnemingen.be.

Op 6 juni was het heel rustig rond de kolonie maar een vogel die met een stukje eierschaal 'zijn' gang verliet bewees toch dat de suikerbonen mochten klaar gezet worden.

Tegen de volgende Meander in oktober zal ik misschien al één van deze oeverzwaluwen terug gezien hebben in de Belval-en-Argonne waar ze midden augustus met honderden op de telefoondraden zitten en grote slaapplaatsen vormen in de rietkraag van de vijver.

Rik Desmet

FLEXIBELE
GROENTEMANDEN
www.ourobouros.be

WEKELIJKS een gevarieerde mand HEERLIJK verse biologische seizoensGROENTEN en -FRUIT

OUROBOUROS
Dikkelsebaan, Dikkele
info@ourobouros.be
T 055 49 58 55
M 0485 61 65 48

Paddenstoelenkalender 2019

DATUM	EXCURSIEGEBIED	AFSPRAAKPLAATS	UUR	VERANTWOORDELIJKE
24/08/19	Kluisbos, Kluisbergen	Parking Sport- en Recreatieoord Kluisbos, Poletsestraat 59, Kluisbergen	13.45	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
07/09/19	Hayesbos, Everbeek-Boven	Kerk Everbeek-Boven, Kroonstraat	13.45	Willem Boonen 0479/09.80.37
14/09/19	Bos t'Ename (*), Ename	Kerk Ename, Enameplein	09.30	Nathan Schoutteten 0495/11.38.16
28/09/19	Wannelappersbos, Zingem	Kerk Zingem, Kerkplein	13.45	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
13/10/19	Hospicebossen, Nazareth : familietocht	Klapstraat (brug E17, kant bossen), Nazareth	14.00	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
19/10/19	Kasteeldreven, Nazareth	Kerk Nazareth	13.45	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
02/11/19	Koppenbergbos, noordelijk deel	Nukerke, Oude Steenweg (parallel met N60)	13.45	Eddy Saveyn 0477/03.20.75

(*) Aansluiting bij de uitstap van de Oostvlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW)

foto: Gilbert De Ghesquière

Het betreft hier determinatietochten en geen gewone wandelingen. Behalve de familietocht in de Hospicebossen. Meestal wordt een relatief korte afstand afgelegd en proberen we de gevonden soorten op naam te brengen al dan niet met behulp van literatuur. Een loupe kan nuttig zijn. De tochten gaan door op zaterdag behalve de familietocht in de Hospicebossen.
Bovenstaande kalender is onder voorbehoud. Bij ongunstige weersomstandigheden voor paddenstoelen, kunnen tochten gewijzigd of geannuleerd worden.
Wie geïnteresseerd is en nog niet op de maillijst voorkomt, geeft best zijn adres door aan Eddy Saveyn (eddy.saveyn@gmail.com) en ontvangt dan een week vóór de uitstap een uitnodiging.
Alle gevonden soorten op een tocht vind je achteraf terug op waarnemingen.be.

KALENDER juli - oktober 2019

- UUR VAN VERTREK/EINDE
- PLAATS VAN AFSPRAAK
- TOELICHTING
- GIDS
- BIJZONDERHEID
- CONTACTPERSOON
- ZEKER MEEBRENGEN

HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KR: Natuurpunt afdeling Kruisem
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez vzw
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-plus
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vl. Ardennen-*plus*
PAWG: Paddestoelenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
TLES: Natuurpunt afdeling Tussen Leie en Schelde
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-plus: Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Elke zondag t.e.m. zondag 27 oktober

ZV: Zomerseizoen Boembekemolen

- 14u -18u
- Boembeke 18, Brakel
- Tot zondag 27 oktober is de Boembekemolen elke zondag geopend van 14 tot 18u. We zullen je er graag verwelkomen in de molen en op ons terras! De Boembekemolen is bovendien hét vertrekpunt voor een lichtvoetige of stevige wandeling in de Zwalmvallei. Kaartjes en diverse info beschikbaar in de molen.

Maandag 15 juli

MOW: Deel je oogst

- 19u -20u30.
- Secretariaat Milieufront Omer Wattez, Dijkstraat 75, 9700 Oudenaarde
- Heb je een oogstoverschot van groenten, granen, fruit of eieren? Op 15 juli kan de overschot weggeven, ruilen, LETS'en of verkopen. Of bezoek gewoon ons Kletscafé!
- Sabine Spitaels, info@milieufrontomerwattez.be
- ☑ Je oogstoverschot

Donderdag 18 juli

MOW: Derdedonderdagwandeling

- 14u – 17u
- Zie http://www.milieufrontomerwattez.be/actief/
- Iedere derde donderdag van de maand stappen we ongeveer 8 km in onze streek, vaak langs trage wegen. Met de klemtoon op wandelen en kletsen. En Omer Wattez indachtig.
- ☑ Goede wandelschoenen

Zondag 21 juli

VA + PWG: Planteninventarisatie in het Kluisbos te Kluisbergen

- 14u – 17u
- parking Vierschaar te Kluisbergen.
- Inventarisatie van het ifbl-uurhok E2 56 22
- Henk Coudenys, 093 86 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
- ☑ Plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

ZV: Op ontdekking naar de Boembekepoel

- 14u-15u30 en van 15u30 - 17u
- Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
- Kinderactiviteit
- Karel De Vuyst
- Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be
- ☑ speelkledij

Woensdag 24 juli

TLES: Avondwandeling langs het kanaal met knallend einde

- 20u30 - 23u
- VTI, Leon Declercqlaan Deinze
- Via vaart en andere trage wegen - Komen we zeker weinig verkeer tegen - We genieten van de stille avond rust - Stilstaan en luisteren is een must - Hopelijk geen geluid van motoren - Enkel het tikken van de batdetectoren - Ja we wandelen voor de eerste maal - Door de bossen van het kanaal - Met als slot een mooie kers op de taart - Sluiten we af met een vuurwerk aan de vaart.
- Noël De Loof 093 86 21 43

Zaterdag 27 juli

TLES: Samen werken in en voor de natuur

- Elke laatste zaterdag van de maand werken we in één van onze natuurgebieden.
- Meld je aan via koen.houthoofd@gmail.com Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt.

KBE: Werkdag Bos t'Ename

- 9u -12u en/of 13u30- 17u
- loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
- Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be
- ☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 4 augustus

ZV: Dagvlinderwandeling

- 14u-16u
- Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
- Familiewandeling
- Koen Gintelenberg
- Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be
- ☑ Stevige wandelschoenen

RO: Dagvlinders en andere vliegende beestjes

- 15u – 18u
- Kapel Wittentak, Kapellestraat, Ronse
- Naar jaarlijkse gewoonte gaan we ook in 2019 op zoek naar dagvlinders en kriebelbeestjes in en rond Ronse
- Johan Glibert, 0477 51 94 19 Johan.glibert@gmail.com

Zondag 11 augustus

OUD: Fietstocht in de Scheldevallei tussen Oudenaarde en Avelgem

- 10u - 17u
- parking sporthal De Ruffel, Nellekensweg, te Petegem aan de Schelde.
- We rijden langs de verschillende natuurgebieden in de Scheldevallei, met o.a. de natuurgebieden van de Stad Oudenaarde met de Vesting, de hooilanden van de vroegere camping in Bevere, de Langemeersen, Domein De Ghellinck, de Westvlaamse Scheldevallei en Picardisch Wallonië dat we via de fietsbrug over de Schelde bereiken. Tussenstop voorzien in Avelgem.
- Paul Cardon, 0474 39 02 77, cardon.paul@gmail.com
- Elektrische fietsen zijn toegelaten, maar passen hun tempo aan. Tocht van 45 km langs vlak parcours
- fiets in goede staat, pic-nic.

Donderdag 15 augustus

TLES : speelse wandeling in het stadsbos

- 14u-16u30
- Astene-dreef (Deinze), halfweg ter hoogte van de dwarse dreef
- Speelse wandeling voor jong en oud in het stadsbos.
- Werner Dejonckheere en Annie Decrop
- We weten graag van je komst zodat we alles nog beter kunnen voorbereiden : tel 09/253 93 33 of werner.dejonckheere@telenet.be

MOW: Derdedonderdagwandeling

- Zie donderdag 18 juli 2019

Zaterdag 24 augustus

OUD + PWG: Planteninventarisatie in de Reytmeersen te Nederename

- 14u – 17u
- Kruispunt Hemelrijkstraat / Voor Eine (naast Ohiobrug over de Schelde), Nederename
- Alexander Van Braeckel, 0473 85 45 62
- Plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

TLES : Nacht van de vleermuis in Machelen

- 20u30-22u30
- pleintje voor zaal Guldepoort (Dorpsstraat Zulte)
- Gewapend met een batdetector gaan we op zoek naar vleermuizen: in het dorp, rond bomen en perken, aan Machelen put. Of vinden we onze intrigerende vliegende zoogdieren vooral aan de kerk? Een ervaren gids helpt je om de beestjes te spotten. De ideale afsluiter van de zomervakantie! Een aantal wandelingen zijn aangepast voor jonge gezinnen.
- Meerdere gidsen
- De Nacht van de Vleermuis wordt georganiseerd door Natuurpunt, in samenwerking met de JNM, de vleermuizenwerkgroep OVL en de Gezinsbond.
- Koen.bilcke@gmail.com

HRZ: Nacht van de Vleermuis

- 20u30 - 22u
- Kerk Herzele, Kerkstraat, Herzele
- Wandeling centrum Herzele. Na een korte uiteenzetting over het verborgen leven van vleermuizen gaan we met onze gids en een batdetector op zoek naar vleermuizen.
- Frederik Dierickx
- Meer info: www.natuurpuntherzele.be
- info@natuurpuntherzele.be

Zondag 25 augustus

VA + VWG: Vogelringactiviteit

- 6u45 – 10u
- Parking voor de kerk van Berchem (Berchemplein)
- We krijgen een unieke gelegenheid om vogelringers aan het werk te zien en vogeltjes van heel dichtbij tot in de details te bewonderen. Inschrijven bij Thijs noodzakelijk.
- Lietaer Thijs, 0473 58 17 14 Thijs.Lietaer@telenet.be
- Bij slecht weer zal deze activiteit niet doorgaan en worden de deelnemers verwittigd
- Laarzen, verrekijker (evt. fototoestel), vogelgids

Maandag 26 augustus

MOW: Deel je oogst

- 19u -20u30.
- Secretariaat Milieufront Omer Wattez, Dijkstraat 75, 9700 Oudenaarde
- Heb je een oogstoverschot van groenten, granen, fruit of eieren? Je kan de overschot weggeven, ruilen, LETS'en of verkopen. Of bezoek gewoon ons Kletscafé!
- Sabine Spitaels, info@milieufrontomerwattez.be
- Je oogstoverschot

Zaterdag 31 augustus

RO + PWG: Plantenwandeling voor beginners in het Sint-Pietersbos te Ronse

- 14u – 17u
- Restaurant 'De Boekzitting', Boekzitting 26 te Ronse
- Henk Coudenys, 09 386 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
- Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen

RO: Nachtvlinderinventarisatie op heideherstelgebied Muziekbos

- 19.30u – 24u
- Boven aan de Rijkswachtdreef thv de parkeerplaatsen
- Johan Glibert, 0477 51 94 19 Johan.glibert@gmail.com

KBE: Werkdag Bos t'Ename TLES: Samen werken in en voor de natuur

- Zie zaterdag 27 juli 2019

Zaterdag 7 september

KRB: werken in de natuur

- 9u - 12u30
- Perreveld t.h.v N°14 te Zegelsem
- Niets zo heerlijk als de handen uit de

mouwen steken in en voor de natuur. Allerlei klusjes zijn voorzien zoals maaien, afval opruimen, werken aan het Natuur.huis...
www.burreken.be
Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be
Werkhandschoenen

Zondag 8 september

ZV + PWG: Plantendeterminatie en – inventarisatie in het Vossenhol te Sint-Maria-Oudenhove

10u – 13u
Ingang van het reservaat in de Vossenholstraat te Sint-Maria-Oudenhove
Determinatie en inventarisatie van de flora van schraal grasland
Heidi Demolder, 0476 40 34 52
Stevig schoeisel of laarzen, flora, evt. loep

RO + MOW: Fietstocht naar Frasnes RAVEL 86

9u30 -18 u.
Parking station Ronse, Oudstrijderslaan
Met de (electrische) fiets rijden we door het mooie landschap naar Frasnes. Deelname aan de happening van 12 tot 14 u. Bezoek om 14 u aan het gemeentelijk natuurreservaat in de oude bezinkingsbekkens van de gesloten suikerfabriek. Terugtocht naar Ronse om 16 u, aankomst aldaar om 18 u.
Actie ten voordele van de Ravel 86. I.s.m. Fietserbond Ronse.
joost@milieufrontomerwattez.be en 055 30 96 66 en Joost Elet, 0471 76 67 59
Fiets, drank en picknick

Woensdag 11 september

VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep

20u – 23u
Stedelijk Centrum te Heurne
Bijeenkomst van vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten). Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten, etc. Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde.
Meer info op: https://www.facebook.com/groups/vwgvap/
Paul Vandenbulcke, 0475 34 65 86

TLES: de natuur in je testament

Twee infosessie's: 10u30 tot 12u en 14u tot 15u30 met ontvangst een kwartier ervoor met koffie en taart.
Brieljant (Mouterijdreef 20 Deinze).
Als je een testament maakt, kan je een deel van jouw nalatenschap schenken aan een goed doel zoals Natuurpunt. Met die inkomsten kan Natuurpunt onze natuur nog meer en beter beschermen. Erfenissen zijn van groeiend belang om de biodiversiteit te behouden voor de volgende generaties. Spreker is Joost Verbeke, contactpersoon voor schenkingen en legaten bij Natuurpunt. Hij biedt een overzicht van de mogelijkheden en de fiscaal voordeligste formule.
Inschrijven hoeft niet maar we horen graag van je komst:
Joost Verbeke 0477 20 47 29 of Joost.verbeke@natuurpunt.be

Zondag 15 september

VA+ WMBV: Gezinswandeling in de Schamperij en omgeving (Maarkebeekvallei)

14u – 17u
kerk van Maarke, Maarkeweg-Kokkerellestraat
Johan Cosijn, 055 30 98 10
Goed schoeisel of laarzen, verrekijker

HOU: Zweefvliegenwandeling

14u - 17u
Kerk Letterhoutem, Letterhoutemdorp, 9520 Sint-Lievens-Houtem
Zweefvliegen zijn voor velen onbekend. Het zijn bijzonder mooie en interessante insecten. Paul Pals onze gids, is al vele decennia geboeid door deze insecten. Hij neemt ons mee op ontdekkingstocht en vertelt over het leven van deze bijzondere dieren.
Paul Pals
www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com Christine Bonte 0471 34 18 27
Stevige schoenen, eventueel insectenpotje

KR: Gezinspicknick

11u30 – 17u
Wannelappersbos, Damstraat Zingem
Een gezinspicknick in het Wannelappersbos.
Inschrijven verplicht via kern@natuurpuntzingem.be
Stijn Willen 0473 71 94 05 of Eddy Van Den Abeele 0474 62 20 52

HRZ: Natuurpunt Herzele gaat vreemd: wandeling in de Everbeekse bossen

13u30 - 17u
Natuur.huis, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks. We carpoolen naar Everbeek
De Everbeekse bossen zijn de restanten van een prachtig bossencomplex tussen Brakel en Ronse en herbergen een schat aan natuur. Trek je stevige stapschoenen aan en ontdek de parel van de Vlaamse Ardennen!
Carlos D'Haeseleer
Meer info: www.natuurpuntherzele.be
info@natuurpuntherzele.be
Stevige wandelschoenen

Donderdag 19 september

MOW: Derdedonderdagwandeling

Zie donderdag 18 juli 2019

Zaterdag 21 september

MOW: Groenfeest

16u30 tot 24u.
Zaal De Mastbloem, Waregemsesteenweg 22, Kruisem
MOW zet de leden en andere natuurliefhebbers in de bloemetjes met wandelingen, gratis aperitief, een (veggie-)maaltijd, een tombola en live muziek.
40e editie
Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be
Feeststemming

Zondag 22 september

VA: Ulrich Libbrechtwandeling te Zulzeke

14u -17u
Parochiezaal Zulzeke, Zulzekestraat

17a
- Keuze uit 3 wandelingen: Natuur –en landschapswandeling (8 km), muzikale en filosofische wandeling (5 km). Muzikale wandeling begeleid door About Jay, een Gentse band die het publiek graag verrast met meerstemmige songs begeleid op ukelele en gitaar. Achteraf gezellig samenzijn met drank en gebak.
- Filip Keirse en Brigitte Vanloo, 055 38 78 83, filip.keirse@telenet.be Els Janssens en Lieve Mornie
- Inschrijven voor 8 september via http://www.libbrechtgenootschap.org/ I.s.m Milieufront Omer Wattez vwz en Libbrechtgenootschap vzw
- Goed schoeisel

ZV: Op ontdekking naar de Boembekepoel

- 14u-15u30 en van 15u30 - 17u
- Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
- Kinderactiviteit
- Karel De Vuyst
- Koen Gintelenberg koen.gintelenberg@telenet.be
- speelkledij

Zaterdag 28 september

OUD + PWG: Planteninventarisatie van de dorpskern van Mater

- 14u – 17u
- Kerk van Mater (Materplein).
- Inventarisatie van het ifbl-uurhok E3 21 43
- Henk Coudenys, 093 86 97 11, coudenys.henk@belgacom.net
- Plantengids, loep, laarzen of stevige stapschoenen

KBE: Werkdag Bos t'Ename TLES: Samen werken in en voor de natuur

- Zie zaterdag 27 juli 2019

Zondag 29 september

HRZ: Eerste Paddenstoelenwandeling

- 9u30-12u
- Natuur.huis, Ransbeekstraat 1, Sint-Antelinks
- Als je een beetje een natuurliefhebber bent en tevens wat culinaire interesse hebt, dan zijn in oktober paddenstoelen nooit ver uit je gedachten. Ze zijn een wereld op zich, die plots verschijnende 'stoelen', waarvan we niet altijd weten of ze giftig zijn of eetbaar.
- Frederik Dierickx, Patrick Rouckhout
- Meer info: www.natuurpuntherzele.be
- info@natuurpuntherzele.be
- Stevige wandelschoenen of laarzen.

Zaterdag 12 oktober

KRB: werken in de natuur

- 9u- 12u30
- Perreveld t.h.v N°14 te Zegelsem
- Niets zo heerlijk als de handen uit de mouwen steken in en voor de natuur. Allerlei klusjes zijn voorzien zoals maaien, afval opruimen, werken aan het Natuur.huis ...
- www.burreken.be
- Ludo Vanderlinden, tel 0479 46 69 37, contact@burreken.be
- Werkhandschoenen

MOW: Angst en Dood in de Middeleeuwen

- 19u tot 21u30.
- De kerk van Zulzeke, Zulzekestraat
- Wat waren de grootste angsten van onze voorouders en hoe keken ze naar de dood? Wat zeggen de historische bronnen en wat vinden we hier acheologisch van terug? Op een duistere avondwandeling loodst archeologe Nancy Lemay je mee, op zoek naar het antwoord. Angst en dood in de Middeleeuwen is een beklijvende avondwandeling die niet geschikt is voor onschuldige kinderoortjes. Afstand +/- 4 km.
- Nancy Lemay, de gepassionneerde archeologe van Stones and Stories
- Inschrijven verplicht, prijs 8 euro (leden) of 10 euro per persoon
- info@milieufrontomerwattez.be
- Stevig schoeisel

HOU: Nacht van de Duisternis

- 18u30 – 20u30
- Cotthem 8, 9520 Sint-Lievens-Houtem, ter hoogte van Café de Pikardijn
- Op 12 oktober is het Nacht van de Duisternis. Voor deze gelegenheid trekt Natuurpunt Houtem het bos in voor een avondwandeling want de natuur s' avonds en 's nachts heeft evenveel te bieden als overdag. Tijdens deze wandeling staan we niet enkel stil bij de levende natuur maar ook de niet levende natuurelementen zoals het weer en de sterrenhemel krijgen eveneens aandacht.
- Frederik Dierickx
- www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com Erwin De Clercq 0476 37 36 59
- Stevige stapschoenen en zaklamp

Zondag 13 oktober

KR: Paddenstoelentocht Lozer bos

- 9u – 12u
- Kerk Lozer
- Een paddenstoelenwandeling in Lozer
- Georges Kuipers
- Eddy Van Den Abeele, 0474 62 20 52
- Loep, veldgidsen, goed schoeisel

TLES: Paddenstoelenwandeling in de Hospicebossen in Nazareth

- 14u-17u
- Klapstraat Nazareth (brug E17, kant bossen)
- In de Hospicebossen gaan we op zoek naar kinderen van de duisternis. In een vochtige periode groeien ze in de wonderbaarlijkste gedaantes in een bos vol herfstgeuren. Misschien zijn sommigen wel bewoond ... Laat ons nog even verwonderd zijn, kind zijn
- Eddy Saveyn
- I.s.m. VELT Leieland
- laarzen of goede stapschoenen

VA: Wandeling rond bosbeheer in het Kluisbos

- 14u – 17u
- parking van het recreatieoord, Poletsestraat te Ruien
- Kluisbos als testcase? Wat is de invloed van het beheer op de natuur in het bos van de gemeente, provincie, privé, Vlaams en Waals Gewest.
- Norbert Desmet, 0494 65 33 91 en Peter Vandekerckhove 0478 88 07 94
- Goed schoeisel

Donderdag 17 oktober

MOW: Derdedonderdagwandeling

Zie donderdag 18 juli

Zaterdag 19 oktober

KRB: Bomenwandeling

9u30- 12u30
Perreveld t.h.v N°14 te Zegelsem
Op een wandeling van ongeveer 5 km. doorheen het reservaat gaan we op zoek naar bomen. Welke soorten vinden we er? Wat zijn de meest opvallende kenmerken en vormen? Zijn ze in goede conditie? Bij elke soort hoort een verhaal over hun nut voor mensen, voor fauna en flora...
Jos Gyssels
www.burreken.be
Jos Gyssels, 0473 52 41 27, contact@burreken.be

Zondag 20 oktober

HRZ: Tweede Paddenstoelenwandeling

Zie zondag 29 september

VA: Dag van de trage weg te Ronse

14u – 17u
Hotondmolen, Zandstraat 4 Kluisbergen
Tragewegenwandeling langs de zuidkant van het Hotondbos. Keuze uit wandeling van 4 of 8 km.
Filip Keirse, 0487 64 79 01, Roland Drieghe, Christophe Vanthuyne en Isabelle Devleesschauwer.
Inschrijven voor 18 okt. via toerisme@ronse.be of 055 23 28 16.
☑ Goed schoeisel

Vrijdag 25 oktober

TLES: Een wonderbaarlijke tuin: een kijk op de flora van het Lam Gods

20u - 23u
Mudel, Museum van Deinze en de Leiestreek. Lucien Matthyslaan 3-5, Deinze
Een botanische uitstap naar het Lam Gods is geen alledaagse bezigheid en toch gingen al een reeks mensen ons vooraf. Wie waren ze en wat waren hun bevindingen? En hoe bereid je in hemelsnaam een dergelijke excursie voor? In de tijd van de gebroeders Van Eyck was er van enige wetenschappelijke plantenkennis nog geen sprake. Planten schilderen naar de natuur was dus niet evident. En toch zijn heel wat planten en bloemen op het Lam Gods verrassend opvallend secuur weergegeven. Waar haalden de gebroeders Van Eyck hun botanische kennis en waarom beeldden ze bepaalde planten af? Wat was de betekenis van planten in de Late? Op al deze vragen wordt in deze lezing uitvoerig ingegaan, maar let wel: het paradijs is op het Lam Gods nooit ver weg!
Paul Van Den Bremt
Deze activiteit is een samenwerking van MUDEL, Natuurpunt, Davidsfonds, Dunsa en Heemkundige kring 'het Land van Nevele'.

Zaterdag 27 oktober

KBE: Werkdag Bos t'Ename
TLES: Samen werken in en voor de natuur

Zie zaterdag 27 juli 2019

1000-soortendag
in Deinze, Nazareth en Zulte

Op waarnemingen.be kan je 40632 verschillende soorten ingeven. Als we enkel naar de nederlandstalige soortnamen kijken begint de lijst bij de aakpalpmot, een micro-nachtvlinder die nauw verbonden is met de inheemse veldesdoorn en loopt helemaal doorheen het alfabet tot aan de Zwitserse glansslak, een huisjesslak met een glimmend huisje. Een grote hoeveelheid aan soorten dus.

Toen we vorig jaar onze activiteitenkalender voor dit jaar aan het opstellen waren, werd het idee geopperd om een 1000-soortendag te organiseren. Het weekend van 4 en 5 mei werd geprikt als het telweekend. Slechts duizend soorten, minder dan 3 procent van die enorme en diverse soortenlijst vinden, hoe moeilijk kan het zijn? Wel, dat blijkt toch niet zo makkelijk te zijn.

We hadden het onszelf nochtans makkelijk gemaakt. Alle waarnemingen binnen het volledige werkingsgebied van Natuurpunt Tussen Leie en Schelde telden immers mee. Dat zijn drie gemeenten aan planten, gedierte en andere organismen die de teller konden doen aantikken.

Om aan ons mikgetal van verschillende soorten te geraken werden tal van verschillende activiteiten georganiseerd. De meeste activiteiten waren in hoofdzaak gericht op een soortgroep. Zo organiseerden we onder andere een vogelwandeling, een plantenstreeptocht, een paddenstoelentocht, een insectenexcursie, een korstmossentocht en een nachtvlinder-inventarisatie.

Waar we als natuurpuntafdeling doorgaans op een goede verstandhouding met de weergoden kunnen rekenen, was dat dit keer helaas niet het geval. Het weer gedurende het weekend van 4 en 5 mei was ronduit slecht te noemen. Met een gemiddelde temperatuur van amper 6 graden, een flinke emmer neerslag en een koude noordenwind waanden we ons in een herfsttafereel. Geen wonder dus dat het aantal deelnemers aan onze activiteiten dun gezaaid was. Ook de insecten vonden er duidelijk maar niets aan en daagden niet op. En zo leverde de soortengroep waar we onze hoop op gezet hadden, slechts 57 soorten op.

Schrijnend was de nachtvlinder-inventarisatie. Vol goede moed hadden we drie skinnervallen opgesteld. Twee ervan stonden opgesteld in soortenrijke tuinen en eentje stond opgesteld in een natuurgebied. 's Morgens bleek dat de val die in het natuurgebied opgesteld stond op een strontvlieg na – een extra punt voor de categorie 'vliegen en muggen' – compleet leeg was. De vallen die in de tuinen stonden leverden samen een totaal van twee (ja, twee!) soorten op. Die twee dapper koude-trotserende soorten verdienen dan ook een eervolle vermelding: de Mendicabeer en de Puta-uil. In totaal werden tien soorten nachtvlinders ingevoerd. Er zijn er dus meer nachtvlinders overdag gezien dan dat er 's nachts in de vlinderval terechtkwamen.

Gelukkig hadden we nog de immer betrouwbare soortengroep van de planten. Die kunnen bij slecht weer immers niet even gaan schuilen en zijn gedoemd om ter plaatse het weer te ondergaan. Met 242 getelde plantensoorten was deze soortengroep goed voor meer dan de helft van het aantal waargenomen soorten.

We klokten uiteindelijk af op een totaal van 452 soorten. Lichtjes gebuisd dus. Voor onze volgende editie zijn we vastbesloten om op zijn minst een 'goed gewerkt' te scoren. Misschien kunnen we volgend jaar de *aakpalpmot* of *Zwitserse glasslak* aanvinken ?

Jan Kindt

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

BOOMKWEKERIJ DE BOCK
Boomkwekerij DE BOCK
Wij zijn specialisten in
Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen
Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

Natuurreis Roemenië

(24 mei – 3 juni)

Roze pelikanen — foto: Zoltan Baczo

Twaalf jaar geleden werd voor Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* een reis naar Roemenië ingericht, in samenwerking met het plaatselijke agentschap IBIS Tours. Op het programma stonden een korte verkenning van de Karpaten en de Donaudelta en wijde omgeving. De bestemming was zo populair dat de reis tweemaal werd ingericht (2 x 20 deelnemers).

Roemenië 2007 maakte op alle deelnemers een diepe indruk en dit jaar wilden we de reis nog eens overdoen, zij het met een ander agentschap: Sakertour, een Hongaarse organisatie die via de Hongaars sprekende gemeenschap in Transsylvanië ook voet aan de grond heeft in Dobrogea en de Donaudelta.

De vogels

Onze gids Zoltán (Zoli) Ecsedi bleek in de eerste plaats een uitstekende vogelkenner te zijn, met een bijzonder scherp oog en oor. Tweeëndertig Natuurpunters werden door hem opgewacht in de luchthaven van Boekarest en met twee busjes trokken we naar het noorden, de Karpaten in. Het stadje Odorheiu Secuiesc zou voor twee dagen onze basis vormen. Op weg naar het noorden stopten we even aan een visvijver, waar we al meteen getrakteerd werden op heel wat moois: kwak, kleine zilverreiger, witoogeend, grote karekiet en buidelmees. Wat later kwamen de eerste bijeneters ook op het lijstje.

Elke dag organiseerde Zoli één uur voor het ontbijt voor de vrijwilligers een ochtendwandeling. Het parkje naast het hotel liet ons de eerste dagen alvast kennismaken met de Syrische bonte specht en de withalsvliegenvanger.

Het Harghata woud hield, ondanks de soms gietende regen, drie schitterende waarnemingen voor ons in petto: terwijl het gros van de groep de gids volgde naar een roffelende drieteenspecht, zagen enkele achterblijvers een auerhoen overvliegen. Op de terugweg kon iedereen vol bewondering naar een dwerguil kijken.

In de late namiddag zouden we naar een berenobservatiehut gaan. Toegegeven, zo'n kijkhut is niet écht de beren in de vrije natuur observeren, maar het is toch prettiger en geruststellender als je deze toppredatoren veilig in de hut kan bewonderen dan dat ze je pad kruisen als je op trektocht bent. Deze avond was hoe dan ook één van de hoogtepunten van de reis.

Geen gebergte zonder kloven en de Bicazkloof voldeed dan ook aan alle verwachtingen: vijf km lang 300 m hoge steile rotswanden. Alleen liet de verwachte rotskruiper zich niet zien. Dus namen we maar genoegen met waterspreeuw en grote gele kwikstaart. Bovendien was het zondag en zonnig en dus was het in de kloof een toeristische drukte van

jewelste. Niet echt een plaats om lang te blijven. Een halte in de laagvlakte kon ons meer bekoren met waarnemingen van grauwe klauwier en roodmus.

De verplaatsing van het Karpatengebergte naar de laagvlakte van de Donau kostte ons een dag maar daar waren zowel de vlakte van Baragan, het Macingebergte (Nationaal Park) en de Donaudelta gesitueerd. Vanaf toen was de kleurige scharrelaar elke dag van de partij.

Een dag rondtrekken langs de oevers van enkele zoutmeren leverde heel wat schoonheden op: arendbuizerd, vorkstaartplevier, roodpootvalk, steltkluut, krombekstrandloper, poelruiter, snor, sperwergrasmus, … het is slechts een greep uit de 89 soorten die deze dag werden waargenomen.

Een heuvel in het Macin Nationaal Park bleek een uitstekend uitkijkpunt te zijn voor voorbij zeilende Balkansperwer, steppe- en arendbuizerd en dwergarend. En ook rode rotslijster en zwartkopgors waren fijne waarnemingen voor die dag.

Tijdens het bezoek aan de lagunes van de Zwarte Zee was een mannetje roze spreeuw de eerste vogel die de show stal. Langsheen de ondiepe plassen en in het riet konden we volop genieten van de pracht van de vorkstaart- en kleine plevier en terwijl we aandachtig stonden te luisteren en uit te kijken naar het klein waterhoen, vloog plots een roerdomp op uit het riet. De dag werd besloten met een stopje in de Cheiakloof. We kregen er tapuit, isabeltapuit en bonte tapuit geserveerd.

En zo werd het stilaan tijd voor de laatste etappe van onze Roemeniëreis: de Donaudelta.

Scharrelaar — foto: Simay Gabor

Bruine beer — foto: Zoltan Baczo

We vertrokken in Tulcea op een dubbele hotelboot, die voor drie dagen ons restaurant en slaapplaats zou zijn. In de smallere kanalen en op de meren werd rondgevaren in drie kleinere bootjes. Doordat het de laatste weken zoveel geregend had, stond het water heel hoog en zaten heel veel vogels ver in de bomen en in de rietkragen verscholen. Maar we werden toch nog getrakteerd op een hele resem mooie waarnemingen: roodhals- en geoorde fuut, dwergaalscholver, roze en kroeskoppelikaan, alle reigersoorten, reuzenzwartkopmeeuw, zeearend, zwarte en witwangstern … De Donaudelta was terecht de climax van deze prachtige natuurreis

De planten

En dé plant van de reis is …

Als we één plant zouden moeten kiezen, die op iedereen het meeste indruk gemaakt heeft tijdens onze reis door Roemenië, dan zal het wel de Oosterse ridderspoor zijn. Alle (of toch bijna alle) graanveldranden die we voorbij reden waren metersbreed paarsblauw gekleurd door deze bijna één meter hoge plant. En op één plaats was het alsof iemand een heel graanveld op een heuvelwand met een spuitbus met die kleur een beurt gegeven had! Nochtans zagen we ook daar dat de velden meer en meer machinaal met pesticiden behandeld worden, maar blijkbaar niet overal en zeker niet tot in de wegbermen. En die wegbermen worden zeker niet zo frequent gemaaid zoals bij ons.

En nu iets voor de fijnproevers

Op een van de excursies in het binnenland verkenden we een kalkgraslandje. We konden onze ogen niet geloven: verspreid over dat graslandje zagen we meerdere witte en roze vlekken van een meter doorsnede. Het bleken populaties te zijn van het bij ons beschermde, maar toch zo zeldzame, rozenkransje te zijn. Als wij in België, in de Condroz of in de Viroinstreek, eens vijf plantjes samen zien springen we al een gat in de lucht. Daar begonnen we al te zweven. Ter plekke wisten we wel te vertellen dat de plant (meestal) tweehuizig is, maar hoe de vork in de steel zat moesten we tegoed houden. De roze bloempjes zijn vrouwelijk, de witte mannelijk … eigenlijk makkelijk om onthouden: de vrouwtjes blozen, de mannetjes blijven ijzig kalm.

En tot slot een gelukstreffer

Terwijl de vogelliefhebbers zochten naar de rotskruiper in een kloof, bleven de plantenliefhebbers 'plakken' op de 'parking'. Een plant met een lange bloemstengel, waaraan straalsgewijs enkele rode klokvormige bloempjes naar beneden knikten, stond ons uitdagend 'uit te lachen' vanop de bijna onbeklimbare helling. Toch konden enkele moedigen de plantjes bereiken en konden er een bruikbare foto van nemen. Dank zij een 'simpel' prentenboekje kon Erica ons het antwoord geven: we hadden het voorrecht hier een gelukskloke te mogen aanschouwen. Op het internet lezen we thuis: "het gelukskloke groeit voornamelijk op vochtige, schaduwrijke plaatsen in bossen en, langs beekjes en in ravijnen, vooral op kalksteen, in de montane en subalpiene zone van het gebergte, tot op 2.200 m hoogte. De plant komt voor in de meeste gebergtes van Midden-, Oost- en Zuidoost- en Zuid-Europa, voornamelijk in de Alpen, de Karpaten, het Oeralgebergte en de Balkan, en verder de Aziatische gebergtes tot in Oost-Azië." Een geluk bij een ongeluk dus, want de vogelliefhebbers hebben die rotskruiper niet gezien.

Conclusie(s)

- Roemenië is (nog steeds) een Europese topbestemming voor natuurliefhebbers en het heeft met de Karpaten en de Donaudelta twee indrukwekkende bestemmingen.
- Wie echt heel veel uit zijn verblijf wil halen, doet dit toch wel best met een reisorganisatie. Wij waren heel tevreden over de diensten van Sakertour én van onze reisgids Zoli.
- Wie denkt dat er ook nog een snuifje cultuur bij mag, zou nog een tweede periode van 11 dagen kunnen reserveren. Wij zijn, eigenlijk wel ten onrechte, voorbijgegaan aan de vele historische pareltjes die het land rijk is: Saksische weerkerken, stadjes als Brasov, Sighisoara, Sibiu, de kloosters van Bucovina ...
- Je merkt dat het land er met Europese steun is op vooruitgegaan, maar er is nog veel werk aan de winkel. En hoe er een evenwicht kan bewaard worden tussen natuur en een betere levenskwaliteit zal ook hier een reuzegroot dilemma blijken te zijn.

Michel Vander Vennet

We delen in de rouw van

Stefanie Roels, zijn echtgenote, en zijn kinderen Karel en Korneel, bij het overlijden van Wouter Van Vlaanderen (°8-10-1980) op 25 april 2019. Wouter was een erg gewaardeerd bestuurslid van, toen nog, afdeling Deinze. Zoals het op de rouwkaart staat: "Gevochten als een leeuw, maar deze strijd was té oneerlijk ..." We zullen hem missen in onze afdeling.

—

Vic Wouters en familie bij het overlijden van echtegenote Trees Desloover, geboren op 3 januari 1937 en overleden op 18 maart 2019. Vic is medestichter van de Wielewaalafdeling Schelde-Leie

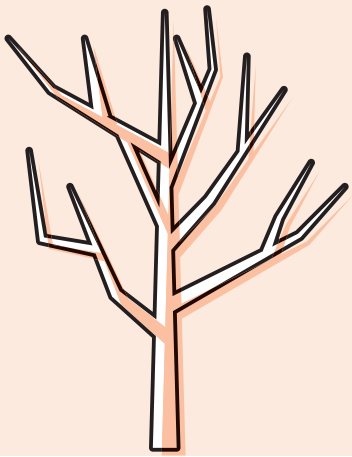

Comitas "sheng-instituut"

(succursale Lexica)

YOGA & MASSAGE

"de natuur wijst de weg"

Hospitaalstraat 9
9000 Gent

Nederpoorterij 7
9660 Brakel

0476 56 58 53

www.yoga-comitas.be

Meer dan 100 soorten vogels en meer dan 60 soorten dagvlinders waarnemen in 1 week tijd? Meer dan 300 dagen zon per jaar en een zwembad?

Vakantiewoning Casa Mata Spaanse Pyreneeën

10% korting voor leden van Natuurpunt
(behalve in juli en augustus)

Alle info: www.casamata.info

Herinneringen aan PAUL BAEKELAND (1936- 2019)

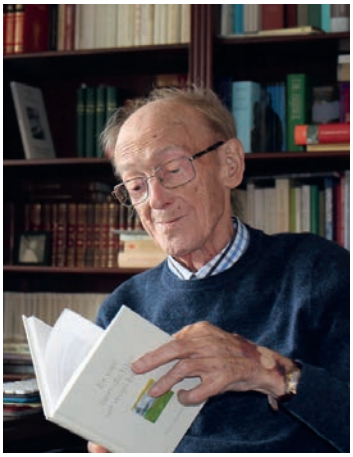

Jules Bodequin, Jan Papegnies, Marcel Nachtergaele Rik Thooft, Ulrich Libbrecht .... zoveel roergangers van de groene zaak in de Vlaamse Ardennen hebben ons intussen noodgedwongen verlaten. Nu ook Paul Baekeland, onze pionier uit Schorisse.

De wieg van de Stichting

Begin de zeventiger jaren werd de milieubeweging wakker in die prachtige heuvelstreek in het Zuiden van Oost-Vlaanderen. Een beetje achtergesteld ten opzichte van de vele streken in Vlaanderen, die de golden sixties hadden aangegrepen om te moderniseren en te ontsluiten. Niet zo in onze 'verloren' uithoek aan wie de vooruitgang en ontwikkeling was voorbij gegaan. Maar die, juist daardoor, zijn agrarisch en bosrijk imago had kunnen behouden.

Tot enkele voorlopers de koppen bij elkaar staken en die achterstal als een rijkdom zagen voor de toekomst. Onder hen ook Paul Baekeland, die in 'zijn' Schorisse het Groencomité oprichtte met als doel de rust en de ecologische meerwaarde van het dorp te beschermen tegen alle aanvallen van politiekers en economische ontwikkelaars.

Samen met hogergenoemde pioniers werden de koppen bij elkaar gestoken en zo ontstond in 1975 de Stichting Omer Wattez. Achteraf gezien werd dat een schot in de roos en zou SOW (later MOW) een blijver worden, die nu al meer dan 40 jaar de belangen van natuur en milieu in de wijde omgeving verdedigt.

Paul was direct overactief tegen de bedreigingen van toen:

Het Bos te Rijst moest zo nodig verkaveld worden in een vakantiedorp met 250 bungalows om de streek toeristisch te promoten;

Er zou een pijpleiding door de streek klieven die vanuit Feluy de vuile zware fuel of pitch zou brengen naar de centrale van Ruien;

En vooral: er werden lugubere plannen gesmeed om de streek te 'ontsluiten' door een gladde autosnelweg, de vermaledijde A9, die de Vlaamse Ardennen doormidden zou knippen.

Niets daarvan: Paul en zijn trawanten, onder aanvoering van Ulrich Libbrecht, konden de gevaren afwenden en stilaan keerde het tij. Wat toen als achterlijkheid beschouwd werd, wordt vandaag ervaren als de unieke meerwaarde van de Vlaamse Ardennen in een verstedelijkt, gebetonneerd en foeilelijk Vlaanderen.

Koekamer 1

Paul ontpopte zich in die tijd als superactivist en pleitbezorger voor de Groene Zaak. Ik herinner mij nog levendig de samenzweerderige bestuursvergaderingen ten huize Baekeland. Met zijn lieve vrouw Annemie als perfecte gastvrouw smeedden de vermelde pioniers, intussen aangevuld met enkele jonge broekjes als Marc, Guido, Karel, Paul C., Eric, Norbert,... en ikzelf, dure eden om de verloedering van ons mooie landschap een halt toe te roepen. Het mag gezegd worden: de jonge Stichting heeft de regio voorbeeldig kunnen bewaren en in de juiste richting gestuwd.

Beroepshalve genoten de Gebroeders Baekeland ook meer dan hun strepen als aannemers. Bij hun bouwwerken stond een kwalitatieve afwerking hoog in het vaandel. Zij vonden als het ware het begrip ecologische duurzaamheid uit, lang voordat deze term een universeel begrip en principe werd. Geconcretiseerd in de fraaie bungalow met natuurrijke tuin, die Paul voor zichzelf realiseerde aan het Wolfgat nabij het gehucht Louise-Marie.

De mens Paul Baekeland

Als daadkrachtige helper en als dankbare inspirator heeft Paul meer dan zijn strepen verdiend in de toenmalige acties en activiteiten van SOW. Minzaam als het kon, maar ook krachtig als het moest.

Hij was en bleef altijd een man van principes. Overtuigde Vlaming en blijvend geïnspireerd door de oude christelijke waarden. Trouw en rechtvaardigheid waren in zijn hele leven onwrikbare vastheden. Verknocht aan het eigen gezin en familie: Annemie en de beide dochters en kleinkinderen

waren voor hem heilig en onaantastbaar.

Ook was hij een man met veel interesses en een brede algemene kennis. Op zijn reizen liet hij zich opmerken als expert van de Europese kunst en cultuur.

In zijn vrije tijd zocht hij de stilte van de natuur in de buurt. In de voetsporen van zijn voorganger Omer Wattez zwierf hij door Schorisse en de wijde omgeving, het oog gericht op alles wat leefde en bewoog. Genietend van de stilte in het bos, het uitzicht, de planten en dieren op zijn weg, alle mooie dingen van de schepping. Wisten wij toen veel dat hem dit alles inspireerde voor zijn 12 literaire werken, die hij vooral na zijn pensionering, zou creëren.

Binnen de Stichting durfde hij wel eens dwarsliggen met de gewijzigde opvattingen, die de nieuwe generatie naar voor bracht. Want zo is Paul altijd geweest: rechtlijnig en vastberaden. Koppig vasthoudend aan zijn strikt persoonlijke visie op het natuurbeheer, de milieustandpunten en de bredere kijk op het leven. Hij zag met lede ogen hoe, volgens hem de groene beweging steeds verder naar extreemlinks ging overhellen. Ethisch strookte dat soms niet met zijn eigen vaste normen en waarden.

De laatste decennia is Paul dan ook enigszins vervreemd van de modernistische groenbeweging. Maar precies die onwrikbare eigen kijk op de samenleving maakt hem voor mij een bijzonder rijke en standvastige persoonlijkheid. Zo zijn er helaas niet veel meer !

De Speelman

Enkele maanden geleden vernam ik van Annemie dat het niet zo goed meer ging met de gezondheid van Paul. Hij zou helaas niet zo lang meer kunnen genieten van zijn oude dag in het appartement in Oudenaarde.

Bleef nog zijn grote, laatste wens om zijn twee laatste literaire werken voor te stellen op 31 mei in Ronse. Het heeft niet mogen zijn: op 22 mei overleed hij, overmand door de zware ziekte. De boekvoorstelling werd dus jammer genoeg geen ultiem, maar een postuum huldebetoon aan Paul.

De zaal zat afgeladen vol op die memorabele laatste avond van mei. Naar mijn eigen schatting kwamen zo'n 300 vrienden afscheid nemen. Het werd een grootse en ontroerende voorstelling, besloten door een film waarin een doodzieke Paul zich nog een laatste keer richtte tot het publiek en zijn familie. 'De Speelman' is dus zoveel als het geestelijk testament van een bijzonder man.

In die laatste roman brengt hij het fantasierijk, volks en vlot leesbaar verhaal van een figuur, die als het ware de levensdrang, de visie, de laatste grieven en verlangens van Paul vertolkt en belichaamt.

Hierin zet hij zich af tegen het 'eeuwigdurend afvalstort' in het Sint-Pietersbos te Louise-Marie en tegen de, volgens hem, zinloze en verfoeilijke ontbossing van het Muziekbos door de new look- natuurbeschermers van het ANB.

Zeker kopen en lezen. Al was het maar ter eer van en hulde aan de merkwaardige figuur, die Paul Baekeland geweest is.

Er viel een dichter uit mijn boom

Ik wil dit in memoriam besluiten met een heerlijk gedicht uit zijn poëziebundel, die eveneens postuum verscheen.
Een waardig afscheid en zo mooi verwoord:

De avond valt.
De zomer sterft.
De oude heuvels
wenden zich in stilte af.
Uit lage sluiers
drijft mijn heimwee boven.

Blad voor blad
valt mijn verkleurde zekerheid.
Ik tel de uitgedunde dagen.
Alle paden leiden
weg van hier,
langs weke weiden,
door het diepe bos.
Geen mens die weet waarheen.

De stilte van de overkant
komt langzaam dichterbij.

Paul Van Ceunebroeck

Hoe was onze *OpenNatuurTuinenDag* op 19 mei?

foto's: Ronny De Clercq

"It's better to be in a garden, than anywhere else on this Earth"
Dit slot van een gedicht zit al vele jaren ergens in mijn achterhoofd.
"In een tuin, is de beste plek waar je kan zijn op deze Aarde".

Een gevoel dat blijkbaar bij velen leeft en daar ligt wellicht ook het succes van opentuindagen. Dit bewees ook weer eens de opkomst voor onze OpenNatuurTuinenDag dit jaar. Ruim meer dan 500 bezoekers moeten de 6 deelnemende tuinen samen getrokken hebben. Weinigen hebben alle tuinen bezocht, maar met 200 tot 500 bezoekers per tuin, mogen we zeker van een geslaagde activiteit spreken! Ondanks dat de zondag druilerig begon, maar 's middags werd het droger en probeerde het zonnetje er even door te piepen.

Ook voor allerhande beestjes blijkt een tuin tegenwoordig de beste plek op Aarde. Een tuin die vrij is van pesticiden is een eiland van leven in een veelal biologisch schraal landschap.

De zes tuinen die hun tuinhek open zetten op 19 mei, hebben gemeen dat ze allemaal onderhouden worden door tuiniers met veel aandacht voor alles wat leeft.

Aandacht voor de 3 V's die al wat leeft nodig heeft: voedsel, veiligheid en een voortplantingsplekje.

1/ Voedsel: als we aan bijen en vlinders denken, dan denken we aan bloeiende planten. Bloemen als bron van nectar en stuifmeel. In onze tuin kunnen we zorgen voor vrijwel jaarrond bloeiende planten, waardoor in zachte winters ook al voor te vroeg wakkere beestjes, toch al voedsel te vinden is. Dat is de reden waarom o.a. hommelnesten in tuinen sneller groeien dan erbuiten. Kies ook voor zoveel mogelijk variatie aan bloemen. Verschillende bloemen trekken verschillende bijensoorten aan. Dat geldt ook voor vlinders, maar we mogen niet vergeten dat de vlinders die in onze tuinen rondfladderen, slechts het laatste stadium zijn van een soort die misschien wel 10 maanden als rups leefde, om dan uiteindelijk enkele weken als vlinder de voortplanting van de soort ter harte te nemen. Denk b.v. aan het oranje zandoogje, het typische vlindertje van de zomervakantie, vliegtijd juli en augustus, de rest van het jaar leven ze als rupsen in lang gras. Zonder lang gras dus geen oranje vlindertjes in de zomervakantie. Dagpauwoog, Atalanta, landkaartje, kleine vos, om er enkele te noemen, hebben brandnetels nodig voor hun rupsen. Zelfs brandnetels kunnen we in onze tuin beter een plekje gunnen tegenwoordig.

En als we aan tuinvogels denken, dan hebben die ook rupsen nodig om hun jongen te voederen. Het kwam al meerdere keren in de media: de hoeveelheid insecten is de jongste decennia gekelderd. Zulks kan niet zonder

gevolgen blijven voor insectenetende vogels. Wie tuiniert met aandacht voor vogels, zal dus niet onmiddellijk aan insecticide denken bij het zien van rupsen of bladluizen, maar aan voedsel voor de jonge meesjes en dergelijke.

2/ Veiligheid: dicht struikgewas, liefst met stekels, een dichte haag, plekjes waar vogeltjes kunnen in wegduiken bij gevaar. Maar ook beschutting tegen slecht weer, regen en storm of hitte. Rommelhoekjes, open schuurtjes e.d. zijn voor veel beestjes de ideale plekjes waar ze zich veilig kunnen terugtrekken. Waar kan de egel slapen in je tuin? Is er een plek onder het houtschuurtje? Waar kunnen overwinterende vlinders een koel, vorstvrij plaatsje vinden in je tuin? Vleermuizen?

3/ Voortplanting: de essentie van alles wat leeft, als de voortplanting misgaat, is er geen volgende generatie. Dat is ook wat er momenteel misgaat door de vele zenuwvergiften die als gewasbescherming gebruikt worden. Nee, de bijtjes sterven er niet onmiddellijk van (als de dosis niet te hoog is), maar ze slagen er niet meer in succesvol voor hun nageslacht te zorgen. Dat is de reden waarom er jaar na jaar minder insecten zijn en dus minder voedsel voor vogeljongen... Ecologische tuinen worden daardoor oases in een schraal, onvriendelijk landschap.

Nestkastjes hangen voor vogels of bijenhotels is mooi, maar als er geen aandacht gaat naar de voorgaande V's, zal het succes minimaal zijn.

De bezoekers van onze natuurrijke tuinen, konden zich er van overtuigen dat je in elk formaat tuin milieuvriendelijk kan tuinieren. Een klein verkavelingstuintje of een twee hectare grote tuin bij een voormalige boerderij, alle tuinen bieden mogelijkheden. Hoe wild jij je tuin wilt, kan ook variëren. Er waren zeer klassiek aandoende tuinen en tuinen waar de natuur de overhand krijgt. Elk type zal een goed biotoop zijn voor bepaalde soorten, zolang er maar geen pesticiden gebruikt worden.

Hoeveel werk vraag zo'n tuin? Dat bepaal je zelf naar gelang van wat je wilt kweken in je tuin. Hoe verder je wilt afwijken van wat de natuur zou creëren op de plek waar je tuin ligt, hoe meer werk je zal hebben. Bos is wat de natuur van elke tuin zou maken, als je die een jaar of tien zou verlaten. In een bostuin is er dan ook opvallend weinig werk. Een klassieke groententuin mag je aan het ander uiterste van het spectrum plaatsen. En toch kan een bostuin ook als groententuin fungeren: met daslook, zevenblad en brandnetels maak je de lekkerste soep! Bramen en bosbessen, hazelnoten en kastanjes, die je kan verwerken tot puree, of er meel van maken, waarmee je koekjes kan bakken...

Tuinen beslaan in ons land ongeveer evenveel oppervlakte als natuur en bos, om en bij de 10% elk. De helft van ons land is in gebruik voor landbouw en veeteelt en daar biologische landbouwers nog altijd bijzonder zeldzaam zijn, wil dat zeggen dat de helft van ons landschap steeds minder geschikt is als leefgebied voor vogels, vlinders, 'wilde' beestjes en plantjes algemeen. Onze tuinen vormen dus een steeds belangrijker wordend biotoop en wij zijn de natuurbeheerders! Mensen warm maken om meer plaats te gunnen aan natuur in de tuin, is het belangrijkste opzet van onze OpenNatuurTuinenDagen en telkens slagen we er weer in om andere tuinierders aan te zetten om er voor te gaan. Elke tuinier die zich bewust wordt van zijn/haar verantwoordelijkheid, is winst voor de natuur. Van een gazon dat geen biljartlaken meer moet zijn, tot een hectare grond die voedselbos zal worden... Allemaal plekjes waar alles wat leeft voortaan veiligheid zal kunnen vinden. Alvast bedankt daarvoor!

Groeten uit een tuin voor het leven...

Ronny De Clercq

Natuurdagboek

Half mei publiceerde Viviane Lootens een natuurdagboek. De boekvoorstelling van het 'Natuurdagboek' ging door in Deinze op woensdag 22 mei. Eerst werd een wandeling gemaakt door Deinze. Met een gevarieerde groep van een 60-tal natuurliefhebbers, tekenaars, vrienden, collega's en familie ontdekten wat er aan Urban Nature te vinden is. Eventjes stil staan, om te kijken en te luisteren en blij en verwonderd te zijn met wat er te ontdekken is. Want natuur is overal.

Huismussen houden nog stand in de wirwar van het drukke verkeer in Deinze. Huiszwaluwen maken nesten aan het ziekenhuis en gierzwaluwen in de spleten van een schoolmuur. Langs de boorden van de Leie groeien blaartrekkende boterbloem en bolletjesraket. Een blauwe reiger vliegt over op weg naar de kleine broedkolonie in de Brielmeersen. Groot dooiermos en kapjesvingermos zijn te vinden op de lindes langs de Leie aan de Brielpoort. Korstmossen die ons iets vertellen over de luchtkwaliteit.

Na de wandeling konden we genieten van een drankje, wat napraten en de originele schetsboeken bekijken.

Viviane houdt ervan om op stap te gaan en te genieten van de natuur: nieuwsgierig als ze is, valt er altijd wel iets te ontdekken dat de moeite waard is om te tekenen. Dit 'natuurdagboek' toont een selectie tekeningen, dagboeknotities en dierenportretten uit haar schetsboeken.

De liefde voor de natuur heeft ze van haar ouders meegekregen, al vroeg gingen ze op stap met – toen nog – de Wielewaal. Per jaar heeft ze 1 à 2 schetsboeken vol tekeningen en notities over wat er te zien is in de natuur in België.

Soms vraagt iemand of ze tekent naar foto, nee alle tekeningen zijn gemaakt 'in het veld' in België. In tuinen, bossen, steden, velden, en natuurlijk ook de vrije natuur.

Ook als ze op reis gaat neem ze altijd een schetsboek mee, voor iedere reis een ander boek ...

In het boek staat een selectie van tekeningen en notities uit schetsboeken van ongeveer 20 jaar.

Het boek is opgevat als een 'Natuurdagboek', een jaar buiten van januari tot december. Met voor iedere maand tekeningen eigen aan die maand. Soms van heel zeldzame vogels, soms heel gewone waarnemingen. Ieder seizoen kreeg een andere achtergrond kleur.

Om zoveel mogelijk de originele schets te bewaren, werd er voor gekozen om het papier weer te geven zoals het is, eventueel met een vlek of foute lijn of een tekening van de achterkant die er door komt. Soms ook met de originele dagboeknotities erop.

De schetsen van Viviane waren voor Vicky Colin een inspiratiebron om de gedichten te schrijven. Ze dansen als ludieke vogeltjes door het boek. Samen geven de tekeningen, de dagboeknotities en de gedichten een verrassend en veelzijdig beeld van de passie van de auteur voor de natuur.

Het boek is gedrukt bij Mirto Print. Ze realiseren duurzame en aangepaste tewerkstelling van werknemers uit kansengroepen. Een mooi evenwicht tussen grafische kwaliteit en de zorg voor sociale tewerkstelling. Zelfde drukkerij trouwens (toen nog VZW Nevelland) waar in 1991 Het boek 'Zijn er nog vogels' een uitgave van Wielewaal Schelde-Leie werd uitgegeven. Ook met een aantal tekeningen van Viviane.

Natuurdagboek Viviane Lootens en Vicky Colin (gedichten) A4 76 p
Uitgave SKRIBIS – drukkerij Mirto Print
ISBN 978 94 929 4454 2
Boek bestellen? Kostprijs: 22 euro (+ eventueel verzendkosten)
Bij Viviane Lootens,
mail: lootensviviane@hotmail.com
Of via www.skribis.be (hier ook een kijkje in het boek)

Viviane Lootens

Boekbespreking

door Filip Vermeulen

De Scharrelaar, **vogeltijdschrift, Atlas Contact, 136 p., € 14,99, ook beschikbaar als e-book**

Eind vorig jaar werd 'De Scharrelaar' aangekondigd als een nieuw literair tijdschrift voor vogelliefhebbers, geschreven door vogelaars met liefde voor schrijven en door schrijvers met liefde voor vogels. Er verschijnen twee edities per jaar, één in de lente en één in het najaar. De uitgever is Atlas Contact, ook uitgever van de gekende vogelmonografieën van o.a. meerkoet, gierzwaluw. Het formaat is niet het klassieke tijdschrift-formaat maar dat van een gewoon boek. Het is een 'boekblad' over vogels en vogels kijken. Verwacht ook geen foto's. Abonneren kan niet, dus men kan het enkel via de boekhandel bestellen.

Ter illustratie, enkele van de 15 bijdragen uit het eerste nummer:

- De opmars van de Turkse tortel.
  Deze 'Balkantortel' werd in de 16de eeuw uit zijn oorspronkelijk leefgebied in India in kooitjes meegebracht naar de tuinen van de sultan in Istanbul. Ontsnapte vogels geraakten daar ingeburgerd. Zijn expansie, sinds 1950 in detail opgetekend, gebeurde in een hoog en strak tempo in noordwestelijke richting. Zo kwam hij tot aan de Noordzee en zelfs verder: hij was in 1971 even broedvogel op IJsland.
- Een bijdrage door Geert Groot Koerkamp, de Rusland-correspondent van o.a. de VRT, over het rijke vogelleven in het al-bij-al groene Moskou.
- Banc d'Arguin, een parel van een Nationaal Park en één van de allerbelangrijkste vogelgebieden voor de westkust van Afrika in Mauretanië.
  Sinds 1985 weet men dat er een tastbare verbinding is tussen Banc d'Arguin en de Waddenzee, namelijk op de trek tussen broedgebied en winterkwartier voor o.a. rosse grutto, lepelaar, kanoet.
  Trouwens ook in het boek 'Een Groenlander in Afrika/Koos Dijksterhuis', helemaal gewijd aan het onderzoek naar de drieteenstrandloper, speelt dit Nationaal Park een cruciale rol.
- Het laatste artikel gaat over John Gerrard Keulemans (1869 – 1912), mij totaal onbekend. Hij is een schitterend ornithologisch illustrator, de binnenzijden van de omslag van 'De Scharrelaar' bevatten 2 scharrelaar-tekeningen van zijn hand.

---

door Walter Belis

Lewington R., 2019. *Zakgids dagvlinders voor Nederland en Vlaanderen,* **Kosmos Uitgevers, Utrecht-Antwerpen, 160 blz., ISBN 978 90 2157 322 9, € 12,50.**

Aan vlindergidsen is er op de boekenmarkt geen gebrek maar vele publicaties zijn erg gespecialiseerd en schrikken de doorsnee natuurliefhebber af. Deze publicatie, geschreven door één van Europa's grootste vlinderspecialisten en illustratoren, combineert kwaliteit en betaalbaarheid. Deze tweede druk is beduidend goedkoper dan de eerste uit 2017. Dit boek beantwoordt aan de vraag van de meeste natuurliefhebbers onder ons, het toont 71 courante dagvlinders, in verschillende stadia (ei, rups, pop en vlinder), in hun natuurlijke leefomgeving. De begeleidende teksten zijn duidelijk en instructief en hetzelfde geldt voor de geactualiseerde verspreidingskaartjes. Wat dat laatste betreft willen we meegeven dat het voorkomen in gans België wordt weergegeven en niet uitsluitend in Vlaanderen. Het boek biedt meer dan wat de titel laat verstaan.

Al vliegt de mot nog zo snel, de vleermuis achterhaalt hem wel... soms

Nu het weer tijd is voor warme zomeravonden kunnen we weer genieten van de nachtvlinders en vleermuizen. Het is geen *fake* news maar als nachtdieren zijn vleermuizen en nachtvlinders al sinds miljoenen jaren in een bittere wapenwedloop verwikkeld die nu langzaam door geduldige en vindingrijke wetenschappers ontrafeld wordt.

Tauvlinder — foto: Rik Desmet

Sommige nachtvlinders hebben inderdaad afweermechanismen ontwikkeld tegen jagende vleermuizen. Een eerste, simpele afweer is om zelf te vliegen als de vleermuizen niet vliegen zoals in de winter wanneer alleen een enkele dwergvleermuis zich buiten waagt op een zachte winteravond. Andere soorten vliegen enkel bij het begin of einde van de nacht om zo de vleermuizen te vermijden. Sommige nachtvlinders drijven het zo ver om overdag te vliegen.

Waarom heb je zo'n grote oren?

In sprookjes voor mottenkindjes komt Roodkapje geen wolf tegen maar een vleermuis. Vleermuizen beschikken over een superontwikkelde sonar die hen in staat stelt om zich te oriënteren en te jagen. In de wapenwedloop hebben een aantal nachtvlinderfamilies zoals uilen, tandvlinders, beervlinders, ... als reactie een gehoor ontwikkeld. Ze horen geluiden met een soort trommelvliezen, tympanaalorganen. Deze vliezen zitten op het derde segment van het borststuk of op het eerste segment van het achterlijf.

Daarmee kunnen ze de ultrasone geluiden van vleermuizen horen. Bij de soorten waar de vrouwtjes niet vliegen hebben die ook minder gevoelige oren. Soorten die minder goed horen vliegen vroeger in de nacht.

Als ze verre ultrasone geluiden horen stoppen bepaalde vlinders doodeenvoudig met vliegen of ze gaan op de vlucht. Komt de vleermuis dichter, met snellere sonarpulsen, volgt plan B: in een acrobatische, moeilijk te volgen, vlucht met loopings en zigzags gaat de vlinder er vandoor, alsof hij een glaasje nectar te veel opheeft. Als laatste redmiddel kan de vlinder zich laten vallen als een steen. Omdat de vlinder dan niet meer met de vleugels slaat verandert het beeld dat de vleermuis met zijn sonar verkrijgt en wordt de vlinder een oninteressant voorwerp.

Bahkes, een beer

Sommige nachtvlinders, zoals enkele beervlinders, gaan zo ver om als reactie op de geluiden van de vleermuis zelf gelijkaardige ultrasone geluiden te produceren. Ze willen daarmee de vleermuis op het laatste moment van de aanval verwarren, 'doen verschieten', of ze willen de sonar verstoren omdat de vleermuis het geluid registreert als een echo van de eigen sonar.

Andere soorten willen met soortgelijke geluiden aangeven dat ze absoluut geen lekker hapje zijn maar volkomen onsmakelijk en zelfs giftig, een beetje het omgekeerde van de zomerse

crèmekar in de straat: lawaai maken om niet gegeten te worden! Deze soorten hebben dan ook meestal erg opvallende kleurencombinaties, zogenaamde *aposematische* kleuren – rood, zwart of geel – die ook bij dagactieve insecten zoals onzelieveheersbeestjes en wespen aangeven dat ze respectievelijk onsmakelijk of gevaarlijk zijn. Experimenten wijzen er op dat de vleermuizen inderdaad de geluiden van de beervlinders herkennen en gedegouteerd de aanval staken.

Opvallend is dat de beervlinders die in het – vleermuisarme – voorjaar vliegen ook geen geluiden produceren!

Roep en je zult gehoord worden

Veel vlinders kunnen de vleermuizen horen vooraleer deze hen kan detecteren. De mopsvleermuis heeft hier echter iets op gevonden door met een stillere sonar te jagen, een *stealth* vleermuis dus... In griezelfilms voor motten kan je de muziek uit Jaws al horen aanzwellen. Hierdoor is deze vleermuis voor de nachtvlinders maar op ongeveer vier meter hoorbaar en heeft de vlinder nauwelijks nog tijd om te reageren. De, naar gedrag, gelijkende bosvleermuis verraadt zich al op meer dan 30 meter. De mopsvleermuis is dan ook de enige soort die de vlinders eerder hoort dan omgekeerd en ze zo – letterlijk – de schrik van hun leven bezorgt. Als gevolg van deze strategie bestaat ongeveer 85% van het dieet van de mopsvleermuis uit nachtvlinders die kunnen horen.

Het kan echter nog gekker! Bepaalde schietmotten, zoals de meidoornschietmot, produceren met hun vleugels bij elke vleugelslag ultrasone geluiden die gelijken op de geluiden die de beervlinders voortbrengen. Als ratelende brommertjes vliegen ze door de lucht en dit hoewel ze zelf potdoof zijn! Omdat ze dus zelf een naderende vleermuis niet kunnen horen zijn deze geluiden bedoeld om aan mogelijke aanvallers te laten weten dat ze onsmakelijk zijn. Bepaalde van deze schietmotten bevatten inderdaad toxische stoffen.

Bianca castafiori ...

Dé kampioen bij de nachtvlinders wat betreft gehoor is de grote wasmot, een soort die bij imkers niet geliefd is omdat de rupsen de was van de bijenraten opeten. Deze vlinder kan geluiden tot bijna 300 kHz horen, de hoogste frequentie waargenomen bij dieren. Dit overschrijdt zelfs de hoogste tonen die, tot zover bekend, vleermuizen produceren.

Nachtpauwoog — foto: Rik Desmet

Klein avondrood — foto: Rik Desmet

Nachtvlinders gebruiken de geluiden die ze produceren ook voor onderlinge communicatie zoals het aantrekken van een partner of territoriumgedrag. Zeker is ondertussen dat een stille nacht in werkelijkheid een kakofonie is van, voor ons mensen, onhoorbare geluiden!

Doof, maar niet weerloos

Ook de minder bedeelde, dove, nachtvlinders – spinners, pijlstaarten, nachtpauwogen – hebben zo hun trucjes. Sommige soorten, zoals pijlstaarten en nachtpauwogen, zijn bijna te groot om gegeten te worden. Vleermuizen zetten geen grote muil op. Pijlstaarten halen bovendien grote vliegsnelheden.

De spinners vliegen grillig en laag bij de grond. Bij de meeste soorten zijn de wijfjes minder actief, ze vliegen zeer vroeg of zeer laat in de nacht, en vermijden zo te eindigen in de maag van een vleermuis. Ze laten dat risico liever over aan de mannetjes ...

Soorten als de kleine nachtpauwoog, hageheld en Tauvlinder doen zelfs aan risicospreiding: de mannetjes vliegen overdag, de vrouwtjes 's nachts.

Sommige vrouwtjes vertikken het zelfs helemaal om te vliegen, wat hen ook weer niet helemaal onkwetsbaar maakt want een aantal vleermuissoorten is in staat om zelfs het geritsel van kruipende insecten op bladeren te 'horen'!

Rik Desmet

foto: Rik Desmet

Dieren onder de wielen:
wat we geleerd hebben na 10 jaar monitoring

Het project Dieren onder de wielen, de monitoring van aangereden dieren in Vlaanderen, bestaat tien jaar. Nergens ter wereld is deze problematiek zo gedetailleerd in kaart gebracht als in Vlaanderen, met dank aan burgerwetenschappers. Nu de knelpunten, piekperiodes en voornaamste slachtoffers in kaart gebracht zijn, is het hoog tijd voor een ontsnipperingsplan.

De top tien van meest gemelde verkeersslachtoffers vertelt ons iets over de kwetsbaarheid van soorten.

	Soort	Aantal
1	Gewone pad - *Bufo bufo*	23.000
2	Egel - *Erinaceus europaeus*	10.747
3	Vos - *Vulpes vulpes*	5.138
4	Bruine kikker - *Rana temporaria*	4.422
5	Merel - *Turdus merula*	4.001
6	Rode Eekhoorn - *Sciurus vulgaris*	3.184
7	Steenmarter - *Martes foina*	3.141
8	Houtduif - *Columba palumbus*	3.098
9	Konijn - *Oryctolagus cuniculus*	2.560
10	Bunzing - *Mustela putorius*	2.541

Voor Vlaanderen en Brussel werden in totaal al 99.191 verkeersslachtoffers gemeld. Jaarlijks zijn dat er zo'n 10.000 tot 14.000 die via dierenonderdewielen.be of waarnemingen.be gemeld worden. Maar daarbovenop worden ook tijdens de jaarlijkse paddenoverzetacties nog eens zo'n 10.000 overreden amfibieën gemeld.

Sinds 2008 werden zo maar eventjes 321 verschillende diersoorten als verkeersslachtoffer gemeld, waaronder ook van zeldzame soorten zoals bever, eikelmuis, roerdomp en kwartelkoning. De wolf die in maart 2018 aangereden werd, werd niet via dit project gemeld, maar toont ook aan hoe het verkeer ook voor deze soort een bedreiging vormt. Meer dan 4.000 vrijwilligers zijn in de weer geweest om deze berg toch wel enigszins lugubere gegevens te verzamelen.

Het aantal slachtoffers per maand toont in welke periode van het jaar een soort het meest kwetsbaar is. Het voorjaar is de dodelijkste periode voor de meeste vogelsoorten, met merel, wilde eend, fazant en houtduif als meest gemelde soorten. Bij amfibieën zoals de gewone pad is dat het vroege voorjaar, wanneer ze naar de voortplantingspoelen trekken. Wat zoogdieren betreft zijn maart-april de dodelijkste maanden van het jaar voor das, bun-

zing, hermelijn, haas en konijn, maar ook bruine rat. Desondanks is het zoogdier dat meest als verkeersslachtoffer gemeld wordt in april de egel.

2 keer de wereld rond

Naast de losse waarnemingen worden sinds begin 2014 ook trajecttellingen uitgevoerd waarbij ook gedocumenteerd is waar en wanneer er gezocht is. Met die extra informatie over zoekinspanning kunnen diepgaandere analyses gemaakt worden, zoals de identificatie van knelpunten of een schatting van het totaal aantal dieren dat jaarlijks sneuvelt op Belgische wegen. Onderzoek wijst uit dat de verkeersslachtoffers die gemeld worden maar het topje van de ijsberg zijn. Via routetellingen werd al meer dan 80.000 kilometer weg gemonitord op de aanwezigheid van verkeersslachtoffers. Of bijna twee keer de wereld rond.

14.000 verkeersslachtoffers per dag

Op basis van trajecttellingen konden we berekenen dat er jaarlijks in Vlaanderen zo'n 5 miljoen dieren sterven onder onze wielen (14.000 per dag of 1 om de 6 seconden). Bekijken we de data op kaart dan gaat het eerder om knellijnen dan knelpunten.

Waar transportassen (zoals snelwegen en spoorlijnen) gecombineerd worden, wordt een extra grote barrière gevormd. De snelweg tussen Leuven en Luik bleek dubbel gevaarlijk voor wild omdat enkel de hst-spoorlijn die ernaast ligt afgerasterd is. Dieren die van noord naar zuid de snelweg trachten over te steken, botsen op het raster tussen de snelweg en de spoorlijn en hebben geen andere keuze dan terug te gaan waar ze vandaan kwamen, weer over de snelweg. Vermoedens werden bevestigd dat er meer verkeersslachtoffers te vinden zijn waar wegen door bossen of natuurgebieden snijden.

Wat te doen

Je zou verwachten dat in het land met (op Malta na) de hoogste densiteit aan wegen van gans Europa (5 km weg per vierkante km) ook de meeste investeringen gedaan worden voor ontsnippering. Maar dat valt in Vlaanderen tegen, zeker in vergelijking met de inspanningen die geleverd worden in Nederland. In Vlaanderen werden bijvoorbeeld tot nu toe 5 ecoducten gebouwd, in Nederland 66. Om eenzelfde aantal ecoducten per kilometer weg te bekomen moeten er in Vlaanderen nog 28 bijkomen. En dan hebben we het nog niet over alle kleinere maatregelen zoals faunabuizen en amfibieëntunnels gehad. Hoog tijd dus voor Vlaanderen om een tandje bij te steken en net zoals in Nederland een concreet Meerjarenplan Ontsnippering uit te werken met duidelijke planning, timing en budget.

Na 10 jaar is duidelijk geworden dat een burgerwetenschapsproject als 'Dieren onder de wielen' erg interessante informatie oplevert over de impact van het wegennet op onze natuur. Om het project verder te zetten, blijven nieuwe waarnemingen onontbeerlijk. Meld daarom waarnemingen van aangereden dieren. Op www.natuurpunt.be/dierenonderdewielen ontdek je in het introfilmpje hoe je dat doet, en maak je kennis met de apps om dat onderweg te kunnen doen.

'Dieren onder de wielen' is de naam waarmee Natuurpunt communiceert rond een opdracht die ze uitvoert voor de Vlaamse overheid - Departement Omgeving in verband met registratie van faunaslachtoffers in het verkeer.

Diemer Vercayie,
Natuurpunt Studie

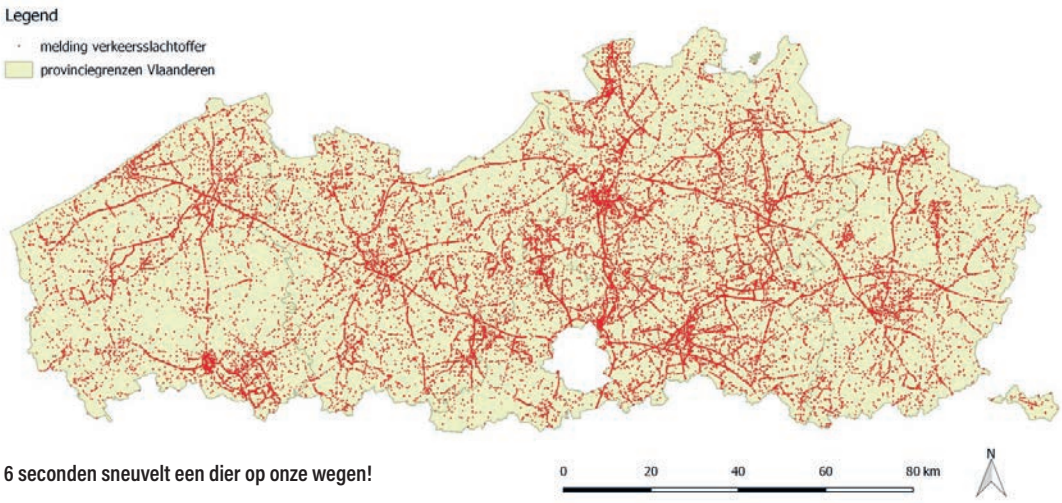

Elke 6 seconden sneuvelt een dier op onze wegen!

STILLE WATERS, DIEPE GRONDEN

Onze streek telt een groot aantal zandwinningsputten, ontstaan bij de aanleg van de E-17. Voor de vogelaars zijn dat, vooral in de winter en trekperiode, hotspots voor het waarnemen van watervogels en niet zelden zit daar een heuse zeldzaamheid bij. Voor het overige wordt nogal meewarig gedaan over de natuurwaarde van deze putten die te diep geacht worden voor een grote biodiversiteit. Het is dan ook geen wonder dat de Callemoeie gebruikt wordt voor het storten van het baggerslib van de Leie en Schipdonkanaal. Het achterliggend idee is dan dat met het ondieper maken de vijver interessanter zou worden voor de natuur.

Onderzoek in Nederland bracht echter aan het licht dat dergelijke vijvers wel degelijk zeer belangrijk kunnen zijn voor de natuur. Er werden in de waterkolom en bodem lage fosfaatconcentraties gemeten, waarschijnlijk omdat diepe plassen meer onder invloed staan van het diepere, schone grondwater. Dit zorgt voor diverse leefomstandigheden waardoor er een rijke plantengemeenschap is. Tot verrassing van de onderzoekers kwamen er tot op grote diepte, maximum bijna 19 meter!, nog planten voor met daarbij ook zeldzame soorten.

(De Levende Natuur, nummer 1 2019)

ONZE NATUUR

Het productiehuis Hotel Hungaria trekt drie jaar de Belgische natuur in om in 2022 uit te pakken met een achtdelige docureeks, de BBC achterna. In afwachting kan je al nieuwtjes en beelden van webcams volgen op de site www.onzenatuur.be

(De Morgen, 03-05-2019)

DE ENE RAMP IS DE ANDERE NIET ...

In april brandde het dak van de Notre Dame af, wat ooit statige eiken waren brandden als lucifers: een ramp. De as gloeide nog na toen wereldleiders hun steun betuigden en de tientallen miljoenen begonnen binnen te stromen, op 16 mei al 850 miljoen euro. De huidige Franse Napoleon verklaarde stoer dat de kathedraal binnen de 5 jaar in volle glorie zou herrijzen.

Begin mei verscheen er een rapport over de biodiversiteit in de wereld: een ramp. Het schetst een onthutsend beeld van de gezondheid van de ecosystemen waar wijzelf en alle andere soorten van afhangen. We zijn de fundamenten aan het aantasten van onze economieën, ons levensonderhoud, de voedselveiligheid, onze gezondheid en levenskwaliteit in de hele wereld. Volgens de experts is een miljoen dier- en plantensoorten met uitsterven bedreigd.

Er volgden geen ronkende verklaringen van de heren wereldleiders, noch werden er miljoenen bovengehaald. Een mens moet zijn prioriteiten kennen ...

(Apache Nieuwsbrief, 11-05-2019)

VEEL UILSKUIKENS IN 2018

2018 was weer een geslaagd jaar voor de kerkuil. Er werden in Vlaanderen 1045 broedgevallen vastgesteld waarvan 172 in Oost-Vlaanderen. Per nest waren er gemiddeld 3,1 jongen. Het aandeel dat in nestkasten broedt steeg van iets meer dan 10% in 1990 tot 92% in 2018.

(Kerkuilenwerkgroep)

MAAK EEN BIJ BLIJ

Op 14 mei zette de Europese Commissie het licht op groen voor een burgerinitiatief dat aandringt op wetgeving om de bijen te redden en de habitats voor insecten te verbeteren. Als de organisatoren binnen één jaar meer dan één miljoen steunbetuigingen kunnen sprokkelen, moet de Commissie het verzoek inwilligen of motiveren waarom ze dat toch niet wil doen. De initiatiefnemers willen dat bescherming van de biodiversiteit een verplichte overkoepelende doelstelling van het gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt. Ze breken een lans voor een landbouw die drastisch minder bestrijdingsmiddelen gebruikt en meer ruimte laat voor een divers landschap in het algemeen en natuur in het bijzonder.

(De Morgen, 15-05-2019)

WASBEER MOET WAS-BEER WORDEN

In Nederlands Limburg ontstond commotie wegens een voorgenomen jacht op de wasbeer. Binnen de EU zijn de lidstaten verplicht om jacht te maken op invasieve uitheemse soorten zoals de wasbeer.

Wasberen komen uit Noord- en Zuid-Amerika en horen niet in Europa thuis. De wasbeer is al vrij algemeen ten zuiden van Samber en Maas en is ook in Vlaanderen aan een opmars bezig.

(De Morgen, 5-4-2019)

ER STROOMT NOG VEEL VUIL WATER NAAR ZEE

Bijna negen op de tien Vlaamse waterlopen zijn nog niet in ecologisch goede staat. Eén op de acht Vlamingen loost zijn afvalwater nog gewoon in een beek of gracht.

Als we aan een Europese richtlijn over waterkwaliteit willen voldoen, moeten de waterlopen tegen 2027 allemaal in blakende gezondheid verkeren. Er hangt een pittig prijskaartje aan. In totaal is er 4 miljard euro nodig voor de inhaaloperatie. Vooral gemeenten in Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen hebben nog veel werk. Eén daarvan is Kruisem, de kersverse fusie van Kruishoutem en Zingem. Samen zitten ze aan een

zuiveringsgraad van net niet de helft van de inwoners. Kruishoutem scoort op zijn eentje met 30 procent nog slechter. Het gemeentebestuur mikt op 60 procent zuiveringsgraad tegen 2027. Hoe het gesteld is in je gemeente kan je zien op https://www.vmm.be/data/riolerings-en-zuiveringsgraden.

(De Standaard, 2-4-2019)

WAARNEMINGEN.BE VERNIEUWD

Waarnemingen.be, de populaire website waar elke natuurliefhebber zijn observaties van dieren en planten kan melden en delen met anderen, kreeg een volledige make-over. Dankzij de geïntegreerde beeldherkenningssoftware vertelt de website haar gebruikers zelf welke soort ze gespot hebben.

De site ontstond in 2008 en is met 33 miljoen waarnemingen, 5 miljoen foto's en 40.000 geregistreerde gebruikers een onmisbare bron van informatie geworden voor onderzoek, natuurbeheer en natuurbeleid.

De waarnemingen worden nagekeken door vrijwillige experts, en steeds vaker ook door computeralgoritmes.

Het is een goede manier om allerlei soorten te leren kennen: de automatische beeldherkenning bevat maar liefst 16.000 verschillende dier- en plantensoorten. Jaarlijks worden een miljoen foto's toegevoegd, waardoor de automatische beeldherkenning almaar beter wordt.

www.waarnemingen.be heeft daarnaast ook een app voor je smartphone: Obsmapp (Android) en iObs (iOS). Zo wordt natuurwaarnemingen ingeven vanuit het veld nog toegankelijker.

(NP bericht, 16-04-2019)

VOOR WIE NOG EEN EXOOT?

De buxusmot wordt tegenwoordig als gespreksonderwerp bijna even populair als het weer. Het is nog raar dat we er niet van beschuldigd worden dat we ze uitgezet hebben maar ze kwamen hier door import van (goedkopere ...) buxus uit China. De buxusmot verspreidt zich als een lopend vuurtje in België en de rest van Europa. Ondertussen staat een ander gevaar te wachten. In het VK en Ierland is er een platwormplaag. Het dier is geïmporteerd vanuit Nieuw-Zeeland via potgrond. Hier is het dol op de regenworm en eet de hele bodem leeg. De regenworm is essentieel voor ons bodemecosysteem. Voorlopig zit die Nieuw-Zeelandse platworm nog niet op het continent maar we moeten dus zeer voorzichtig zijn met het invoeren van Engelse potplanten.

(VRT nieuws, 23-04-2019)

TOESTAND NATUUR IN VLAANDEREN

In het kader van de zesjaarlijkse verplichte rapportage aan Europa onderzocht het INBO, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, de habitats en hoe het in Vlaanderen gesteld is met de op Europees niveau beschermde dier- en plantensoorten. Van de 69 opgevolgde soorten scoren er 18 gunstig, waarvan vier amfibieën (bastaardkikker, Europese meerkikker, poelkikker, bruine kikker) drie insecten (rivierrombout, Spaanse vlag en teunisbloempijlstaart), een reptiel (muurhagedis), drie mollusken (wijngaardslak, nauwe korfslak en zeggekorfslak), een vis (bittervoorn) en zes vleermuizen (laatvlieger, watervleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis). Verder scoren er 14 soorten matig ongunstig en 29 zeer ongunstig.

De toestand van 20 van 44 onderzochte Natura 2000-habitattypen is verbeterd sinds 2007. Helaas gaan er ook vijf habitattypen op achteruit. Het is dus zaak de geleverde inspanningen vol te houden en waar nodig zelfs te versnellen.

De regionale staat van instandhouding van een habitattype is gebaseerd op de toestand ervan, en op de evolutie van de verspreiding, oppervlakte, kwaliteit, en toekomstperspectieven.

https://www.inbo.be/nl/de-toestand-van-de-natura-2000-habitattypes-verbetert-maar-er-blijft-werk-aan-de-winkel-nb-05-19 en https://www.inbo.be/nl/lichte-vooruitgang-bij-natura-2000-soorten-maar-europese-doelen-nog-ver-weg-nb-05-19

GELD VOOR VLAAMSE NATUUR

Goed nieuws voor de Vlaamse natuur. Natuurpunt krijgt 2,5 miljoen euro extra budget om natuurgebieden aan te kopen, bovenop de jaarlijkse subsidie van ruim 4 miljoen euro. Daarmee wil Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw Koen Van den Heuvel een krachtige impuls geven aan de Vlaamse natuur. Het budget is goed voor ten minste 150 hectare aan nieuwe natuurgebieden, vooral tussen bestaande groene regio's.

Daarnaast krijgt 1.100 hectare aan bestaande natuurgebieden een officiële erkenning als natuurreservaat. Dat betekent dat ze de komende 27 jaar beheerd mogen worden door Natuurpunt en er extra middelen vrijkomen.

(De Morgen, 19-04-2019)

GEDETAILLEERDE RELIËFKAART

Op de site geopunt kan je nu ook een nog gedetailleerder reliëfkaart bekijken: tot 5 centimeter nauwkeurig!

Ga daarvoor naar www.geopunt.be > hoogte en dan naar Hillshade.

WEER DRAMATISCH NIEUWS OVER DE VLINDERS

Sinds 1890 is de vlinderpopulatie in Nederland met minstens 84 procent afgenomen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek nam er alle beschikbare cijfers onder de loep. Met een wel heel erg verontrustend plaatje tot gevolg. Uit het onderzoek

blijkt niet alleen dat de vlinderpopulatie de voorbije 130 jaar gedecimeerd werd, 15 vlindersoorten zijn zelfs helemaal uit het land verdwenen.

Groot knelpunt voor de vlinders is het gebrek aan geschikt leefgebied. Dat staat onder druk van de intensieve landbouw, die bijvoorbeeld grote monotone grasvelden of akkers creëert waar voor vlinders amper voedsel te vinden is. Ook bemesting is een factor. Die zorgt voor een te dichte begroeiing, waarin het door een gebrek aan zonlicht voor de rups haast onmogelijk is om tot vlinders te vervellen. En dan zijn er nog de pesticiden, die ook voor vlinders heel kwalijke gevolgen hebben. Vooral het gebruik van zogenoemde neonicotinoiden, die inwerken op het zenuwstelsel van insecten, zorgt voor problemen.

Sommige soorten zijn er in geslaagd zich aan te passen. Het bont zandoogje kwam vroeger uitsluitend in bossen voor maar tegenwoordig vind je ze zelfs in stadstuintjes.

(De Morgen, 01-04-2019)

STRONT AAN DE KNIKKER

De opeenvolgende Mestactieplannen brachten tot nu weinig soelaas. De reden wordt nu misschien duidelijk. Op 21-05-2019 bracht De Standaard immers een belangrijke fraude met mestverwerking aan het licht.

De mest die de 43,6 miljoen dieren in Vlaanderen produceren, moet ook weer worden afgevoerd. Een deel kan de boer op eigen land of op het land van een collega uitrijden. Maar de hoeveelheid per hectare wordt beperkt, om de vervuiling van de waterlopen in te dijken. De rest van de mest moet dus naar een mestverwerker of vergister, maar dat kost geld.

Daarom gooien sommige boeren het op een akkoordje met een mestverwerker. Officieel stuurt de boer een bepaalde hoeveelheid mest met de vrachtwagen naar de verwerker, maar in werkelijkheid is het maar de helft. Voor wat hij echt stuurt, betaalt hij de volle pot, ongeveer 20 euro per ton. Voor wat hij zogenaamd stuurt betaalt hij een kleine vergoeding. Wat hij niet stuurt, rijdt hij ondertussen illegaal extra uit op zijn veld.

Daardoor rijden er halfvolle of zelfs lege vrachtwagens van boeren naar mestverwerkers, hoewel ze volgens de officiële documenten volgeladen zijn. Bij de Mestbank, de controlerende overheid en onderdeel van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), kunnen ze via de GPS volgen dat de vrachtwagen wel degelijk rijdt, de ambtenaar kan alleen niet zien of er wel of geen mest in de vrachtwagen zit.

Er worden ook vrachtwagens gesignaleerd die wel vol aan de verwerker aankomen en een melding van lossen doen, maar gewoon halt houden en dan terugrijden, vermoedelijk om de mest ook gewoon op een landbouwgrond uit te rijden.

Er is nog een andere vorm van gesjoemel. Elk jaar, in oktober en november op het einde van het teeltseizoen, worden op duizenden landbouwgronden bodemstalen genomen. Als het nitraatresidu te hoog is, omdat boeren te veel mest hebben uitgereden, volgen er sancties.

Maar ook daar kan gesjoemeld worden. In het Milieuhandhavingsrapport van 2017 staat letterlijk: "Sommige landbouwers zetten staalnemers onder druk om een staalname op maat uit te voeren en ook staalnemers nemen het niet altijd zo nauw". De Vlaamse Landmaatschappij bevestigt de fraudemechanismen. Hoe groot de omvang van de fraude is, is niet becijferd, maar bronnen spreken over 'een miljoenenkwestie.' Al deze fraudemechanismen verklaren mede waarom, ondanks de strenge normen, de vervuiling van onze waterlopen niet verbetert. Op naar MAP 6 ...

foto: Chantal De Schepper

Overzet
padden en kikkers

Buurt comité Rovorst en Natuurpunt kern Rondom Burreken redden opnieuw groot aantal padden en kikkers.

Na hun winterslaap denken amfibieën alleen aan... paren. Bij onze inheemse amfibieën loopt de biologische wekker af na de eerste buien met hogere temperaturen (vanaf 7 graden). Bij duisternis en regen en hoge vochtigheid kruipen deze nuttige dieren uit hun schuilplaats en trekken instinctief naar water. Meestal in de maand februari, maar door de vrieskou worden de padden, kikkers en salamanders wat later wakker. Wie geluk heeft, kan zonder problemen naar een voortplantingspoel trekken. De iets minder fortuinlijke dieren moeten soms een verharde weg oversteken en het alsmaar toenemende verkeer trotseren. Waakzame natuurliefhebbers vinden soms plaatsen waar tientallen en zelfs duizenden dieren verminkt of dood op het asfalt liggen.

Daarom zetten het buurtcomité Rovorst en Natuurpunt kern Rondom Burreken voor de vijfde keer een actie op om de amfibieën veilig op weg te helpen naar hun geboortepoel! Op Rovorst werden in samenwerking met de gemeente Brakel schermen en emmers opgesteld over een lengte van 100 meter en dat om de trekkende amfibieën op te vangen. Een groep van een paar vrijwilligers organiseerde zich zo dat er elke avond en ochtend permanentie was om de dieren uit de emmers te halen. En met succes. Niet minder dan 610 padden werden veilig aan de overzijde van de straat vrijgelaten. Dat is een zeer mooi resultaat. De aantallen liggen iets lager dan in 2018 toen er meer dan 850 diertjes konden overzetten. Vermoedelijk heeft de droge zomer van 2018 ervoor gezorgd dat er een hogere sterfte was onder de padden en dat ook de voortplanting minder succesvol was.

In 2015 werd voor de eerste keer, door Natuurpunt kern Rondom Burreken en de buren gestart met deze actie. Toen werden 322 padden overgezet, zoveel diertjes die anders zouden plat gereden worden door het verkeer in de straat. Vier jaar later is het duidelijk hoe belangrijk de actie is. Door het overzetten ontstond een gezonde populatie die zich ook kan voortplanten en waarvan de jonge dieren ook kunnen opgroeien in plaats van te eindigen onder de wielen. Bovendien werd in 2016, in samenspraak met de eigenaars, ook een poel hersteld zodat de padden er ook een goede kweekvijver bij kregen. En dat werpt duidelijk zijn vruchten af.

Ook de samenwerking met de gemeente Brakel verloopt prima. Zij zorgen elk jaar voor het juiste materiaal zoals schermen, emmers, waarschuwingsdriehoeken en een infobord. Bovendien is er overleg om een structurele oplossing te voorzien met de aanleg van verhoogde borduren en een tunnel onder de straat zodat de padden in de toekomst op eigen kracht de weg naar de poel vinden.

Filip Hebbrecht

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
T. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

P.V.S.
electronic developments
ELEKTRONICA -ONTWERP,
-PROTOTYPING, +HERSTELLINGEN,...
+ZAKLAMPEN FENIX
Vichte - Oudenaarde - tel.:056/90.16.09
www.pvsed.com - info@pvsed.com

MEANDER #3
jaargang 17 | juli-augustus-september 2019
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773
driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Met het Libbrechtgenootschap op pad

op zondag 22 september 2019

De Ulrich Libbrechtwandeling is een herinnering aan filosoof en natuurbeschermer Ulrich Libbrecht (1928-2017). Ulrich Libbrecht woonde in Zulzeke van 1975 tot aan zijn dood in 2017 en deed er zijn dagelijkse wandelingen. De wandeling werd in 2008 aan Ulrich Libbrecht aangeboden ter gelegenheid van zijn 80ste verjaardag uit dankbaarheid voor zijn inzet voor de bescherming van het landschap van de Vlaamse Ardennen. Ze start aan de kerk van Zulzeke en leidt u langs zijn geliefde wandelpaden vanuit het stille dorp doorheen het inspirerende landschap. Langs het pad staan tekstborden die toegang geven tot zijn gedachtewereld. Er is een traject van 5,5 km en een van 8 km.

Sinds 2017 neemt het Libbrechtgenootschap de zorg voor de wandeling op zich. In 2018 fristen we de Libbrechtwandeling op met een nieuwe bewegwijzering en nieuwe tekstborden en op 15 april 2018 werd ze door velen enthousiast ingewandeld.

Ondertussen hebben wij de Libbrechtwandeling uitgebreid met drie thematische begeleidingen: natuur, filosofie en muziek. **U bent van harte uitgenodigd om hiervan te komen proeven op 22 september 2019.**

PROGRAMMA

14 uur: samenkomst in de parochiezaal van Zulzeke, Zulzekestraat 17a, 9690 Zulzeke
Libbrechtwandeling vanuit drie thema's
rond 16 - 17 uur: afsluiten met een babbel, drank en gebak
De inschrijving is gratis via http://www.libbrechtgenootschap.org/wandeling-22-september2019/
Inschrijven vóór 8 september 2019

KEUZEMOGELIJKHEDEN

Natuurwandeling
Zulzeekse natuurgidsen Filip Keirse en Brigitte Vanloo nemen u mee op de lange Libbrechtwandeling (8 km) en staan stil bij natuur en landschap.

Muzikale wandeling
Kleindochter van Ulrich Libbrecht, Kim Debaere, laat op de mooiste plekken van de korte Libbrechtwandeling (5,5 km) de wandelaars uitrusten bij live muziek van About Jay.

Filosofische wandeling
Lieve Mornie en Els Janssens gidsen u doorheen de gedachtewereld van Ulrich Libbrecht langs de paden die hem hiertoe inspireerden. We nemen hiervoor de korte Libbrechtwandeling (5,5 km).

Voorzie u van goede wandelschoenen!

Liefde voor de natuur
ontstaat alleen
door in contact te komen
met de levende natuur zelf.

Ulrich Libbrecht

Uit: 'Met dank aan het leven', p. 41

v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, T 09 386 38 95